

This document is an historical remnant. It belongs to the collection Skeptron Web Archive (included in Donald Broady's archive) that mirrors parts of the public Skeptron web site as it appeared on 31 December 2019, containing material from the research group Sociology of Education and Culture (SEC) and the research programme Digital Literature (DL). The contents and file names are unchanged while character and layout encoding of older pages has been updated for technical reasons. Most links are dead. A number of documents of negligible historical interest as well as the collaborators' personal pages are omitted.

The site's internet address was since Summer 1993 www.nada.kth.se/~broady/ and since 2006 www.skeptron.uu.se/broadly/sec/.

STOCKHOLMS UNIVERSITET
Sociologiska institutionen

DE MÅNGKULTURELLA SOCIOLOGERNA PÅ SVERIGES UNIVERSITET

Kristina Nordqvist

Examensarbete
Påbyggnadskurs i sociologi

Höstterminen 2007
Handledare: Mehrdad Darvishpour

ABSTRACT

Contemporary sociologists criticize sociology for being an ethnocentric science. Bauman claims that sociologists have a "national-bias". Giddens asserts that sociologists do not theorize about society as a nation state, but merely as "society". Postcolonial research claims that the university is not a multicultural, but a monocultural, institution. This thesis examines two dimensions of multiculturalism within the institutions of Sociology at the universities of Sweden. For the first dimension, ethnic diversity among the sociologists is being mapped out. Ethnic diversity is defined as foreign-born/with at least one foreign-born parent or born in Sweden with parents born in Sweden. The results show that more than a third of the sociologists within the examined population (80% of the total population) is either foreign-born/or have at least one foreign-born parent. The universities with the highest numbers of these sociologists are Göteborg, Stockholm and Uppsala university. The highest percentages are to be found among the professors with 40%, while the lecturers and the doctoral candidates have about 30% within each profession.

For the second dimension, intercultural competence among the sociologists is examined. Intercultural competence is defined as writing about other countries, immigration, globalisation/internationalisation and ethnicity. The results show that sociologists born in Sweden with parents born in Sweden have less intercultural competens than the other group, as they more often state that they do not write at all about other countries, immigration, globalisation/internationalisation and as they state that they write fewer books and articles about ethnicity. The hypothesis of Bauman that sociologists have a "national-bias" is also tested and confirmed. Both groups of sociologists take a strong interest in writing about Sweden. The hypothesis of Giddens that sociologists do not theorize about society as a nation state is tested and rejected: 34% of the sociologists state that they have written about nationalism.

Bourdieu asserts that sociologists have social and ethnic dispositions that influence their research. In this thesis, the theory that sociologists have an ethnified habitus is discussed within the framework of Bourdieus sociology of cultural capital and habitus. The purpose is to give a principle of understanding of how intercultural competence is being reproduced among the sociologists and how the sociological university-field in Sweden can become a multicultural field.

Innehållsförteckning:

1	Inledning	1
1.1	Problemformulering och syfte	2
1.2	Disposition	2
2	Tidigare forskning	2
2.1	Etnisk mångfald och interkulturell kompetens inom högskolan	2
2.2	De postkoloniala sociologernas kritik mot etnocentrismen inom sociologin	3
2.3	Nationaliserat sociologiskt kunskapskapital och etnifierade sociologer	4
2.4	Att objektiviera det objektiviserande subjektet	6
3	Metod	7
3.1	Urval	7
3.2	Metodval	8
3.3	Tillvägagångssätt i undersökningen	8
3.4	Angreppssätt i undersökningen	9
3.5	Bearbetning av empirin	10
3.6	Metodologiska reflektioner	12
4	Resultat	13
4.1	De sociologiska producenterna på 11 universitet	13
4.2	Sociologernas produktion	20
4.2.1	Fördelningen av sociologernas skattningar över etnifiering och universitet	20
4.2.2	Fördelningen av sociologernas skattningar över etnifiering och yrke	25
4.2.3	Antal böcker och artiklar om "etnicitet". Sociologernas skattningar	31
4.2.4	Gästsociologerna	32
5	Diskussion av undersökningens resultat	33
5.1	Mångfalden inom de sociologiska institutionerna	33
5.2	Interkulturell kompetens inom sociologin	34
6	Slutsatser och forskningsförslag	37
	Referenser	39

1 Inledning

1.1 Problemformulering och syfte

Forskare i Sverige och utomlands hävdar att högskolan är en monokulturell institution (de los Reyes 2007, Hoffman 2003). Ett sätt att motverka en monokulturell högskola anses vara att öka andelen forskare med utländsk bakgrund (Hoffman 2003, Nilsson 2003). Invandrade och inresta forskare antas tillföra interkulturell kompetens som omfattar kunskaper om andra länder, etniciteter och kulturer (Hoffman 2003, Nilsson 2003, Otten 2003). Interkulturell kompetens ses även som en del av universitetens internationalisering på hemmaplan, där forskningen tillförs en internationell dimension genom att forskare skriver om olika länder och kulturer (Bergknut 2006, Nilsson 2003). Mångfald och interkulturell kompetens inom sociologin är ett intressant forskningsområde. Sociologer studerar ett alltmer mångkulturellt samhälle (Hughes 1961). Sociologer anser dock att sociologin är en etnocentrisk och nationalistisk vetenskap (Bauman 1973, Giddens 1997, Hughes 1961). Anthony Giddens (1997) anser att sociologer studerar nationalstater men utan att teoretisera om det. Zygmunt Bauman (1973) hävdar att sociologer har en "national-bias" och att de ser nationalstaten kort och gott som "samhället".

Syftet med föreliggande studie är att undersöka två mångkulturella dimensioner inom de sociologiska institutionerna på Sveriges universitet: i den första kartläggs antalen och andelarna professorer, lektorer och doktorander födda utomlands/som har minst en förälder född utomlands inom institutionerna. Vilka sociologiska institutioner har flest utlandsfödda sociologer/med minst en utlandsfödd förälder? I den andra undersöks sociologernas skrivande om interkulturella ämnen: andra länder, globalisering, internationalisering, invandring och "etnicitet" i böcker och artiklar. Har sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige mindre interkulturell kompetens än sociologer födda utomlands/med minst en utlandsfödd förälder? Här undersöks även Baumans och Giddens antaganden om sociologerna som etnocentriska. Resultaten diskuteras utifrån Pierre Bourdieus teori om kulturellt kapital och habitus. Bourdieu (2004) menar att sociologer har sociala dispositioner som ligger till grund för deras forskning. Med utgångspunkt i Bourdieus antagande om etnicitet som kapital (Bourdieu 1999) diskuteras resultaten med en teori om etnifierade habitus för att beskriva hur interkulturell kompetens hos sociologerna ackumuleras som ett mångkulturellt kapital inom universiteten och gör sociologin i Sverige till ett mångkulturellt fält.

1.2. Disposition

I följande avsnitt framläggs tidigare forskning om etnisk mångfald och interkulturell kompetens inom högskolan. Den postkoloniala kritiken mot sociologin som etnocentrisk redovisas i ett avsnitt där främst sociologernas och utbildningsforskningens kritik, både i Sverige och utomlands, presenteras och relateras till sociologerna i Sverige. Därefter framläggs forskning om reproduktion av kapital, habitus och "etnicitet" inom nationalstaten. Forskningen kopplas till frågan om sociologernas sociala dispositioner och deras forskningsintressen. Studiens urval, val av metod och metodologiska problem diskuteras i metodavsnittet. Därefter presenteras resultaten av de kvantitativa analyserna. Resultaten av analyserna diskuteras slutligen teoretiskt utifrån den tidigare forskningen och slutsatserna av resultaten framläggs.

2 Tidigare forskning

2.1 Etnisk mångfald och interkulturell kompetens inom högskolan

Här redovisas forskning om etnisk mångfald och interkulturell kompetens inom högskolan inom Sverige och internationellt. I Sverige ses etnisk mångfald inom högskolan som en fråga om kvalitet. Regeringens mål är att högskolan i Sverige skall spegla det mångkulturella samhället (SOU 2000:47). Ökad etnisk mångfald bland forskarna anses öka kvaliteten då andra perspektiv på världen tillförs forskningen. Etnisk mångfald bland universitetens lärare kan även bidra till mångkulturell förståelse och minskade etniska fördomar (Ibid). Forskning om andelen utlandsfödda forskare inom högskolan i Sverige från 2000/2001 visar att andelen utlandsfödda, nyantagna forskarstudenter utgjorde 24% (Göransson 2005). Utlandsfödda gästdoktorander utgjorde 15% av det totala antalet nyantagna¹. Bland forskartjänsterna inom högskolan fanns de största andelarna forskare med "invandrarbakgrund" bland professorerna med 33% och bland forskarassistenterna med 38% (Ibid 2005). År 2002/2003 var andelen nyanställda utlandsfödda doktorander/födda i Sverige med två utlandsfödda föräldrar 16 % (SCB 2004). De högsta andelarna bland doktorandnybörjarna av alla universitet hade Stockholms universitet (25%), Lunds universitet (18%) och Karlstads (17%) universitet. Bara Stockholms universitet och Mälardalens högskola hade en så stor andel som 25%. Högskoleverket utvärderade 2003 arbetet med att öka den etniska mångfalden inom högskolorna (HSV 2003). De högskolor och universitet som ansågs ha det mest genomgripande arbetet för att främja etnisk mångfald var Malmö

¹ I föreliggande undersökning indelas dock inte gästforskarna bland sociologerna i yrkeskategorier eftersom de är bara 7 stycken.

högskola och Karolinska institutet. Inom Malmö Högskola har frågan om mångfald och mångkultur fått ett särskilt stort utrymme. Sedan år 2000 har man arbetat för att skapa en interkulturell och internationaliserad högskola (Nilsson 2003). Ett huvudmål är att utveckla interkulturell kompetens hos forskarna och studenterna. Som interkulturell kompetens definieras kunskaper om andra länder, etniciteter och språk (Bergknut 2006, Nilsson 2003). Interkulturell kompetens kopplas till konceptet Internationalization at Home, där interkulturell kompetens ses som en del av internationaliseringen på hemmaplan (Nilsson 2003). Syftet med konceptet är att hela universitetet skall erbjuda en interkulturell och internationell miljö för alla; inte bara för de högst 10% studenter som reser utomlands under studietiden (Ibid).

Även internationella utbildningsforskare definierar interkulturell kompetens som kunskaper om olika kulturer, som gör högskolan mer mångkulturell (Hoffman 2003, Otten 2003). Vissa ser ett samband mellan högskolornas möjligheter att utbilda studenter i interkulturell kompetens och förekomsten av forskare med olika etnisk bakgrund inom högskola och universitet (Hoffman 2003). Etnisk mångfald bland högskolans personal och interkulturell forskning i läroplanerna beskrivs även internationellt som en del av högskolans internationalisering på hemmaplan (Hoffman 2003, Knight 2004). Internationella utbildningsforskare menar att interkulturell kompetens inom högskolan motverkar etnocentrism och innebär att både lärare och studenter utvecklar acceptans för olika kulturer (Bennett 1993, Hoffman 2003). Interkulturell kompetens anses även motverka en monokulturell dominans och leda till etnorelativistiska förhållningssätt inom forskning och utbildning (Bennett 1993).

2.2 De postkoloniala sociologernas kritik mot etnocentrismen inom sociologin

Från postkoloniala forskare riktas en kritik mot samhällsvetenskaperna för att deras teorier och metoder är etnocentriska. Sociologen Diana Mulinari och historikern Paulina de los Reyes (2005) menar att den västerländska vetenskapen har sina rötter i den västerländska kolonialiseringen. Väst har konstruerat en ekonomisk och social ordning som överordnar väst samtidigt som den västerländska vetenskapen universaliserats som allmängiltigt paradigm. Mulinari och de los Reyes menar att postkolonial teori bör undersöka hur relationer mellan makt och politik avspeglas i den vetenskapliga kunskapsproduktionen. Deras studier av högskolan i Sverige visar att utlandsfödda studenter kan finna den akademiska utbildningen etnocentrisk och kulturrasistisk. De los Reyes (2007) hävdar även att högskolan är en monokulturell miljö. Ett

problem med de los Reyes' studie är att den har kvalitativa ansatser och bygger på ett fåtal intervjuer, varför inferens är omöjlig.

Inom sociologin riktas också kritik från sociologer i länder utanför västvärlden mot den västerländska sociologins etnocentrism (Oommen 1991). Kritiken är en del i en strid mellan sociologer som vill universalisera respektive partikularisera sociologiämnet. Dominerande västerländsk sociologi med företrädare för de sociologiska klassikerna i spetsen hävdar att sociologin kan vara universalistisk; den bör grundas i traditionell, västerländsk sociologi och denna sociologiska principer skall vara applicerbara på alla samhällen (Smelser 1991). En sådan sociologi uppfattas således som neutral i bemärkelsen applicerbar oavsett variationer i studieobjekt. Postkolonialistiska sociologer hävdar däremot att sociologin bör partikulariseras genom att sociologiska kunskaper om andra länder än de västerländska samt metoder och teorier utvecklade utanför västvärlden införlivas i den sociologiska kunskapsproduktionen (Akiwowo 2001, Lander 2000, Oommen 1991). Att universalisera och sprida den västerländska sociologin till resten av världen uppfattas även av vissa forskare som en "intellektuell kolonialism" (Oommen, 1991, Lander 2000). Men kritiken mot sociologin som etnocentrisk har också kommit från den västerländska sociologins ledande sociologer. Everett Hughes hävdade tidigt att sociologin faller i den fälla den själv begreppsliggjorde: etnocentrismen (Hughes 1961). Sociologin har från början studerat både det egna samhället och andra länder men ju mer sociologin etablerades, desto mer har forskningsintresset riktats mot det egna samhället.

Zygmunt Bauman (1973) går så långt som till att hävda att sociologin har en "national-bias": den erkänner inte någon större totalitet än den politiskt organiserade nationen, vilken av i princip alla sociologer förstås kort och gott som "samhället". Giddens menar att sociologernas "samhälle" är nationalstaten och att sociologer inte explicit teoretiserar om detta (Giddens 1997). Bourdieu och Balibar påpekar i sin tur att nationalstatens dominans är reifierad (Balibar och Wallenstein 2004, Bourdieu 1999). Om dessa teorier har relevans bör de även kunna appliceras på sociologin i Sverige och formuleras som att sociologerna inte skriver om samhället som en nation, att de inte intresserar sig för nationalism som ett sociologiskt ämne samt att de har en national-bias som innebär ett stort intresse för att skriva om Sverige.

2.3 Nationaliserat sociologiskt kunskapskapital och etnifierade sociologer

Om sociologin har en "national-bias" bör det också finnas principer för att förstå detta som ett socialt reproducerat fenomen. Teorier som visar på nationalstatens och dess institutioners

betydelse för kulturreproduktion kan belysa sociologernas intresse för interkulturell forskning. Nationalismforskare pekar på nationen som en konstruktion och hävdar att den är en föreställd gemenskap som reproduceras genom statens institutioner (Sörlin 2001). Nationalstaten beskrivs av Bourdieu (1999) som ett fält för kulturell produktion där utbildningssystemet syftar till att skapa en legitim nationell kultur för alla medborgare. Staten producerar de nationella kapitalformerna: symboliskt och kulturellt kapital. Kulturellt kapital är bland annat examina (utbildningskapital) och kunskaper om den kultur som är erkänd (Broady 1988). Kapitalen överförs till medborgarna genom utbildningssystemet. Bourdieu menar att reproduktionen av kulturellt kapital äger rum inom familjen och skolan (Bourdieu 1999: 96):

”Det kulturella och språkliga enhetliggörandet sker parallellt med att det dominerande språket och den dominerande kulturen blir de enda legitima, samtidigt som alla andra språk och kulturer förkastas som mindervärdiga...”.

Överföringen av de nationella kapitalformerna innebär att staten konstruerar den nationella identiteten hos sina medborgare (Bourdieu 1999). Den nationella identiteten införlivas i habitus och blir till en ”etnisk identitet” (Bourdieu 1999: 156). Habitus disponerar agenten att agera i enlighet med sina kunskaper och sin smak (Bourdieu 1994 och 2004). Ett sätt att omformulera Bourdieus något essentialistiska formulering ”etnisk identitet” är att säga att habitus etnifieras genom nationalstatens institutioner, språket och den dominerande nationella kulturen. På det viset pekas ”etnicitet” tydligare ut som en konstruktion av makten. Balibar menar att medborgarna av nationalstatens institutioner formas som Homo nationalis och att denna formning är ett villkor för att ett samhälle skall kunna fortsätta att reproduceras som en nation (Balibar och Wallenstein 2004: 130):

”Ingen nation har en naturlig etnisk bas, men i takt med att samhällsformationerna nationaliseras blir de befolkningar som de innesluter, som de delas in i eller höjer sig över, ”etnifierade”, det vill säga de framställs i det förflutna eller i framtiden som om de utgjorde en naturlig gemenskap med en identitet vad gäller ursprung, kultur och intressen som överskrider individerna och de sociala förhållandena.”

Centralt i analysen av sociologin som en ”national-biased” vetenskap och av sociologen som en ”national-biased” agent blir då antagandet att sociologin är en vetenskap som inrättas i nationalstater och som studerar nationalstater och att dess agenter, sociologerna, är samtidigt både Homo nationalis och Homo sociologicus. De kan beskrivas som etnifierade medlemmar av en nationell gemenskap, vilka producerar nationaliserat kulturellt kapital inom universitetet. Bourdieu (2004) hävdar att sociologens forskningspraktik betingas av sociologens etniska

dispositioner. Med Bourdieu blir det därför möjligt att beskriva sociologins kunskapsprodukter som ett kulturellt kapital, som produceras av sociologer med etnifierade habitus, där sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige kan antas ha fått mindre kulturellt kapital överfört från andra länder medan sociologer som är födda utomlands och/eller har minst en utlandsfödd förälder kan antas ha fått mer kulturellt kapital från andra länder. Det är viktigt att betona att det handlar om socialt överförda kunskaper som inte determinerar sociologernas forskningsintressen. Det finns andra faktorer som också kan antas ligga till grund för sociologernas forskningsval, såsom ekonomiska tillgångar inom universiteten, beviljade anslag, institutionernas olika inriktningar och olika innehåll i forskningsprojekt.

Bourdieu betonar dessutom att hans teoretiska begrepp inte får användas utifrån en utilitaristisk föreställning om medvetet kalkylerande från agenternas sida (Bourdieu 1999). Det handlar istället om sociala och vetenskapliga dispositioner för att omsätta de förvärvade kunskaperna i praxis på ett vetenskapligt fält som gör det meningsfullt att skriva och som ger vetenskapliga belöningar i form av intellektuell prestige (Bourdieu 1996).

2.4 Att objektiviera det objektiviserande subjektet

Varför är det då intressant att studera sociologernas vetenskapliga praxis? Eftersom sociologin är den vetenskap som studerar det sociala och eftersom den själv är en del av det sociala, är studiet av sociologin än mer betydelsefullt för sociologin (Bourdieu 1991, 2004). Även Donald Broady (1988) poängterar i Bourdieus anda att samhällsvetenskapen måste undersöka sig själv om den inte skall bli blind för sina egna förutsättningar, dvs för den vetenskapliga kunskapens produktionsbetingelser.

Sociologen befinner sig både i det sociala rummet som en produkt av detta rum, och inom det vetenskapliga fältet som en producent av produkter om det sociala, eller för att säga det med Bourdieu: det vetenskapliga fältet är, liksom andra fält, ett socialt fält (Bourdieu 1991). Detta fält har en låg grad av autonomi på grund av att studieobjektet - det sociala - är kontroversiellt. Inom sociologin pågår därför en permanent strid om det legitimerande synsättet på den sociala världen (Bourdieu 2004).

Sociologen ses således inte som en objektivt forskande agent utan som en social individ med subjektiva intressen. Sociologer har en social historia (Bourdieu 2004). Någonstans har sociologen fått sina dispositioner överförda, sina kunskaper i ett partikulärt språk och i en partikulär kultur. Bourdieu kritiserar sociologerna för en brist på reflexivitet kring sina sociala

dispositioner och menar att i roten av sociologens vetenskapliga praxis ligger dessa "factors capable of biasing research" (Bourdieu 2004). Därför måste sociologen ta sig själv som studieobjekt genom en reflexiv sociologisk analys; de bör objektivera det objektiverande subjekt som de själva utgör (Bourdieu 1996). Bourdieus kritiker har ofta hävdade att hans teorier om kulturell reproduktion och habitus är präglade av strukturalistisk determinism (Moe 1995). Bourdieu (1999) har motsatt sig denna kritik och menat att hans teori om kapital och sociala fält inte skall förstås så. Istället betonar han att varje fält är ett rum av möjligheter som kan förverkligas om agenter har socialt och kulturellt kapital. Inom forskningen om universitetet har Bourdieu även kritiserats för att inte relatera det akademiska fältets produktion till det omgivande samhället (Calhoun, Rojek och Turner 2005).

3 Metod

3.1 Urval

Här följer en genomgång av studiens metodologiska aspekter. Inför urvalet fanns inget sätt att ta reda på den kända sannolikheten för hur många av de utlandsfödda sociologerna/med minst en utlandsfödd förälder respektive hur många av sociologerna födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige som skulle komma med i ett slumpmässigt urval. Inga förteckningar finns som hade kunnat fungera som urvalsram. Ett annat problem var att populationen kan vara mycket heterogen mellan de sociologiska institutionerna både med avseende på "etnicitet", yrke och forskningsintressen. Ju större heterogeniteten är i populationen, desto större stickprov krävs (Bryman 2006). Om populationen är heterogen är totalpopulationen att föredra (Dahmström 2005). Därför valdes totalpopulationen av sociologer inom de sociologiska institutionerna på alla Sveriges universitet, som har en sociologisk institution.

Undersökningen avgränsas till universiteten för att universiteten, till skillnad mot högskolorna, har en generell rätt att utfärda examina på forskarutbildningsnivå. Därmed vet vi att universiteten har en stark forskningsanknytning (till skillnad mot högskolorna som kan variera i det avseendet). Sociologer finns även inom andra institutioner men eftersom studien undersöker reproduktion av kulturellt kapital hos högskolans sociologer är de inte aktuella.

I undersökningen omfattas de sociologiska institutionerna på 11 universitet. Enkäten skickades ut till 420 sociologer, varav ett fåtal meddelade att de var adjunkter som inte forskade. Några visade sig vara professorer emerita och räknades därför också bort eftersom de inte längre

var anställda på universiteten. Totalpopulationen är 405 sociologer. Av dessa har 326 sociologer besvarat enkäten, vilka utgör 80% av totalpopulationen.

3.2 Metodval

Eftersom huvudsyftet är att kartlägga andelen sociologer födda utomlands/med minst en utlandsfödd förälder samt sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige blev enkäten nödvändig. Enkäten valdes även för att denna studies syfte är att undersöka mönster i en större population. Syftet med enkätmetoden är att få fram större datamängder som kan aggregeras systematiskt för att undersöka sambandsmönster och att kunna göra jämförelser mellan konstruerade grupper (Bryman 2006). En fördel med enkäten är således, ofta till skillnad mot diskursanalysen, att man kan kvantifiera svaren och se samband i större populationer. En nackdel med enkäten är vanligen att man inte kan hjälpa respondenten om hon har frågor (Bryman 2006). Följdfrågor är också uteslutna, något som annars är en fördel med intervjun.

Av brist på ekonomiska medel valdes här e-postenkäten. Fördelen med en e-postenkät är att man kan spara svaren i datorns e-postprogram, vilket gör dem lätta att hitta om man behöver gå tillbaka och kontrollera svaren då man kan söka på universitet eller adress. Andra fördelar är att påminnelser går fort att skicka ut och att enkäten kan vara lätt att besvara för respondenten då hon redan sitter vid datorn. Dessutom ger man respondenterna möjlighet att svara på mejlet och fråga om något är oklart. Detta är en klar fördel jämfört med pappersenkäten.

3.3 Tillvägagångssätt i undersökningen

Enkäten skickades ut med ett missivbrev på svenska och engelska där det övergripande syftet beskrevs. De första enkäterna skickades ut i juli 2007 och de sista besvarade enkäterna insamlades i november samma år. I studien garanterades respondenterna konfidentialitet (Trost 2006, Vetenskapsrådet 1990). Fyra påminnelser skickades ut. 326 enkäter besvarades. Det interna bortfallet för frågorna är högst 1 %. Svarsfrekvensen blev 80%. En svarsfrekvens mellan 70-80% anses bra (Bryman 2006).

Att det interna bortfallet blev lågt kan bero att e-postenkäten är lätt att fylla i men det kan även bero på att frågorna inte var fler än 12. Det externa bortfallet är lågt, vilket kan bero både på att e-postbreven som sociologerna fick var bra formulerade men också på att det var lätt att skicka ut påminnelser. Det låga bortfallet kan möjligen även förklaras med sociologernas vilja att hjälpa till med studien då det var en student i deras eget ämne som bad dem att delta. Svarsfrekvenserna per institution och yrke är:

Tabell 1. Svarsfrekvens per universitet och yrke. Procent och absoluta tal.

Universitet	Svars- frekvens %	Svarsfrekvens absoluta tal	Yrke	Svars- frekvens %	Svarsfrekvens absoluta tal
Göteborgs universitet	81%	46	Professor	100%	5
			Lektor/forskare	77%	23
			Doktorand	69%	18
Karlstads universitet	87%	12	Professor	100%	1
			Lektor/forskare	100%	9
			Doktorand	50%	2
Linköpings universitet	76%	16	Professor	100%	2
			Lektor/forskare	73%	11
			Doktorand	75%	3
Luleå Tekniska universitet	64%	7	Professor	100%	2
			Lektor/forskare	50%	2
			Doktorand	60%	3
Lunds universitet	69%	52	Professor	81%	9
			Lektor/forskare	79%	23
			Doktorand	69%	20
Mittuniversitetet	86%	12	Professor	100%	2
			Lektor/forskare	100%	4
			Doktorand	75%	6
Stockholms universitet	79%	49	Professor	89%	8
			Lektor/forskare	77%	20
			Doktorand	81%	21
Umeå universitet	88%	42	Professor	100%	5
			Lektor/forskare	85%	22
			Doktorand	71%	15
Uppsala universitet	76%	45	Professor	83%	10
			Lektor/forskare	74%	17
			Doktorand	75%	18
Växjö universitet	82%	27	Professor	75%	3
			Lektor/forskare	77%	10
			Doktorand	88%	14
Örebro universitet	82%	18	Professor	100	3
			Lektor/forskare	88%	7
			Doktorand	80%	8

3.4 Angreppsätt i undersökningen

Den operationella definitionen av mångfald kopplas till Bourdieus teori om det kulturella kapitalets överföring inom familjen (Bourdieu 1999). Därför har det i denna studie varit viktigt att räkna med inte två utlandsfödda föräldrar utan minst en. Indikator för mångfald inom institutionerna är andelen utlandsfödda sociologer/med minst en utlandsfödd förälder i jämförelse med andel sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige. Indikatorn för interkulturell

kompetens anknyter till det koncept som utvecklats både inom Malmö Högskola (Bergknut 2006, Nilsson 2003) och inom utbildningsforskningen (Hoffman 2003). Interkulturell kompetens definieras operationellt som kunskaper om andra länder, invandring, internationalisering och globalisering samt "etnicitet". I studien postuleras ett samband mellan sociologernas etnifierade habitus (förkroppsligat kulturellt kapital) och deras forskningsintressen. Samtidigt är det viktigt att betona att samband inte är detsamma som kausalitet (Bryman 2006).

I enkäten kunde sociologerna kryssa i för variabeln etnifiering = född i Sverige, född i ett annat land samt ett kryss för minst en förälder född i ett annat land. De kunde även kryssa i för yrke. För indikatorn interkulturell kompetens kunde sociologerna välja att kryssa i kategorierna inte alls, lite, en del och mycket. Frågorna var "I min forskning har jag skrivit... "om Sverige", "...om andra länder", "...om invandring/invandrare, "...om internationalisering/globalisering", och "...om nationalism".

De hypoteser som formuleras inför studien är följande: sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige kommer i högre utsträckning att skatta lägre värden på variablerna i indikatorn för interkulturell kompetens än sociologer födda utomlands/med minst en utlandsfödd förälder (H1). Bourdieu (1996) pekar även på de olika yrkesgruppernas ackumulering av kapital över tid. Professorer har haft längre tid inom universiteten än lektorer och doktorander. En hypotes är att ett samband mellan etnifiering och skrivande om interkulturella ämnen inte försvinner då man testar för yrke (H2). Variabeln *yrke* kan variera mellan yrkeskategorierna professor, lektor/forskare och doktorand. I studien prövas Baumans antagande om sociologin som en vetenskap med national-bias. Som indikator för national-bias används variabeln *skrivit om Sverige*. Hypotesen som prövas är om sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige skriver mer om Sverige än forskare födda utomlands/med minst en utlandsfödd förälder (H3). Giddens hävdar att sociologerna inte teoretiserar om samhällen som nationer (Giddens 1997). Antagandet är att sociologer inte uppfattar samhället som nationalstater och därför inte forskar om nationalism. Indikator för att testa hypotes H4 är variabeln *skrivit om nationalism*. Nilsson (2003) menar att gästforskare kan tillföra interkulturell kompetens. Här testas om gästforskare får högre värden på variablerna i indikatorn för interkulturell kompetens (H5).

3.5 Bearbetning av empirin

Född utomlands och/eller minst en utlandsfödd förälder konstruerades som referenskategori. Dessa två kategorier sattes samman eftersom Bourdieu (1999) betonar att kulturellt kapital

överförs inom familjen. *Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige* kodades som 1. *Ej gäst* kodades som referenskategori och *gäst* som 1. Frågorna om skrivandet kodades som 0 för *inte alls*, 1 för *lite*, 2 för *en del* och 3 för *mycket*. I analyserna tillämpades korstabellsanalyser eftersom de är flexibla med avseende på olika typer av variabler och eftersom antalet variabler här inte var för många (Djurfeldt, Larsson och Stjärnhagen 2006). Korstabellerna i SPSS överfördes till contingencytabeller, som visar resultaten i kolumnprocent. Detta betyder att talen i cellerna representerar procentandel inom varje aktuell kolumn (Bryman 2006). Den oberoende variabelns värden presenteras i kolumnen, värdena för den variabel som antas beroende i raden. I varje tabell presenteras också de absoluta talen. Procentandelstabeller kan annars bli missvisande. Resultaten överfördes till Excel-diagram för överskådlighetens skull. För den första indikatorn utfördes bivariata korstabellsanalyser på variabeln etnifiering och universitet samt etnifiering och yrke. För den andra indikatorn utfördes multivariata korstabellsanalyser på variablerna etnifiering, universitet och skrivande samt etnifiering, yrke och skrivande. Resultaten presenteras för varje institution för att redovisa variationen mellan dem. Bara resultaten för kategorierna *inte alls* och *mycket* läggs fram, eftersom de visar på de tydligaste skillnaderna och utrymmet inte räcker till (variabeln *universitet* har 11 kategorier). Bivariata korstabellsanalyser gjordes på variablerna etnifiering och antal böcker/antal artiklar om "etnicitet". Tabellerna visar hur stora andelar inom grupperna som skattar det högsta och lägsta värdet i enkäten. I analysen av variablerna etnifiering, yrke och skrivande redovisas alla svars kategorier eftersom utrymme finns; variabeln yrke har bara 3 kategorier.

Vid totalpopulation signifikansprövar man inte och man infererar därmed heller inte för individerna i bortfallet (Djurfeldt et al 2006). I denna studie gäller resultaten därmed exklusivt för den del av populationen som besvarat enkäten. Ett undantag gäller för en mindre regressionsanalys. I studien gjordes en extrafråga som sändes ut till 6 universitet. Den gällde hur många artiklar om etnicitet sociologerna uppskattade att de skrivit. Frågan konstruerades för att doktoranderna har färre år som forskare inom högskolan än professorerna och lektorerna och därför kanske inte hunnit skriva några böcker men artiklar. Extrafrågan skickades ut till 6 slumpmässigt (genom dragning av lappar) valda universitet eftersom den är tidskrävande och utgjorde en ökad risk för bortfall. De universitet som kom med blev Göteborgs, Karlstads, Luleå Tekniska, Stockholms, Uppsala samt Örebro universitet. Hela institutionerna valdes i syfte att få en spridning över variabeln *etnifiering*. En regressionsanalys utfördes med y = antal artiklar om

”etnicitet” och med x_1 = etnifiering, x_2 = yrke, x_3 = universitet, x_4 = gäst. Testet visade att b-koefficienterna för *universitet* och *gäst* blev insignifikanta varför dessa variabler exkluderades.²

3.6 Metodologiska reflektioner

Ett problem med validiteten är en osäkerhet om hur respondenterna tolkar begreppen mycket, en del och lite. Ett alternativ hade varit att be sociologerna ange hur många böcker/artiklar de skrivit om varje ämne för sig alternativt hur stora andelar av deras produktion de ansåg handlade om ämnena. Men svarsfrekvensen sjunker med tidskrävande enkäter (Bryman 2006). Den substantiella signifikansen ökar dock när datan aggregeras och jämförs eftersom mönster då framträder. Särskilt viktiga är kategorierna *mycket* och *inte alls*. *Mycket* är en maxpunkt i enkäten och *inte alls* en minimipunkt som kan betraktas som en skattad nollpunkt av skrivandet. En ytterligare fråga rör validiteten i de begrepp som skall mätas (Bryman 2006): menar sociologerna samma sak med andra länder, invandring, globalisering/internationalisering och ”etnicitet”? Problemet minskar då man betänker att populationen utgörs av yrkesutövande sociologer. Ett generellt problem vad gäller reliabiliteten i studien är att måtten som används på ordinalskalenivå också skulle kunna uppvisa en instabilitet om vi prövade att ställa samma frågor till samma sociologer ytterligare en gång (Ibid) Skattningarna är avhängiga sociologernas minne av hela sin forskning och minnet kan variera. Ett annat problem i studien är att den inte kan säga något om kvaliteten i skrivandet inom ämnena. Skriver man om invandring för att ge staten information om befolkningsströmmar till nationen Sverige eller för att förstå interkulturella problem? Slutligen är det viktigt att påpeka att interkulturell kompetens hos sociologerna inte kan mätas enbart genom frågor om skrivande. Sociologer kan besitta interkulturell kompetens trots att de inte skrivit om de aktuella ämnena. Att man exempelvis uppger att man inte skrivit alls om vissa av ämnena betyder inte att man inte läst något om dem eller att man inte hållit kurser i dem. Sociologisk kunskapsproduktion om andra länder, invandring, globalisering, internationalisering och ”etnicitet” utgör inslag i en sociologs utbildning. De är sociala fakta som studeras av sociologer, även om sociologen själv inte är en av producenterna av kunskaperna kring dem.

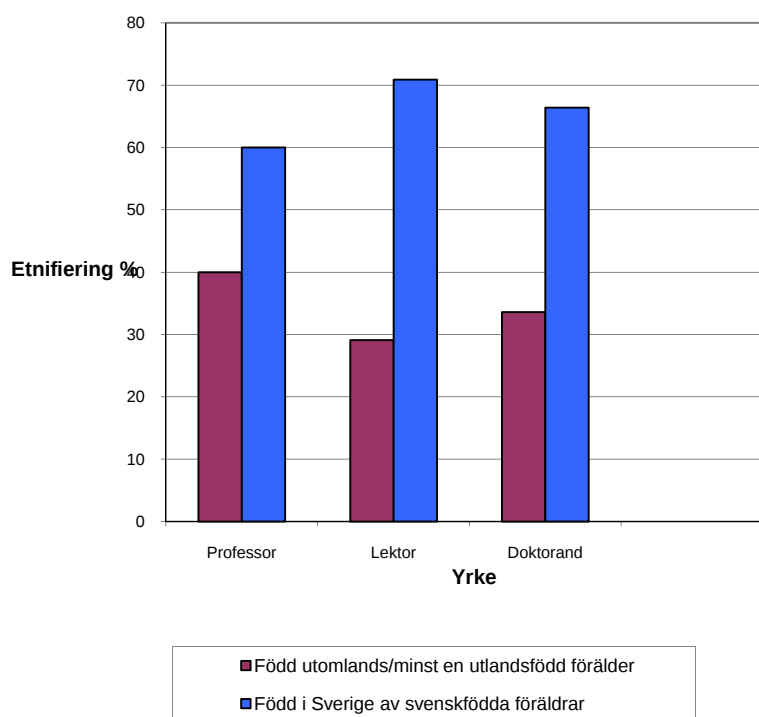
² I den första regressionsanalysen uppkom ett stort standardfel för variabeln *etnifiering*. Efter kontroll för outliers i ett histogram och en influensstatistisk test, Dfbeta (Edling och Hedström 2003), hittades 4 inflytelserika outliers som lyftes ut ur datamaterialet. Standardfelet minskade från 1,043 till 0,408. En serie dummies kodades för variabeln *universitet*. Även variabeln *yrke* kodades om till dummyvariabler men i den analys som gjordes blev *lektor* och *doktorand* för högt korrelerade. *Professor* och *lektor* kodades då om till en gemensam yrkeskategori samt till referenskategori (0) och *doktorand* fick värdet 1.

4 Resultat

4.1 De sociologiska producenterna på 11 universitet

Här redovisas resultaten av enkätsvaren för den första indikatorn, mångfald. Totalt antal sociologer som svarat är 326. Av dem är 50 professorer, 148 lektorer och 128 doktorander. En samlad bild ges först av fördelningen av sociologer utifrån yrke och etnifiering, dvs född utomlands/minst en utlandsfödd förälder eller född i Sverige av svenskfödda föräldrar.

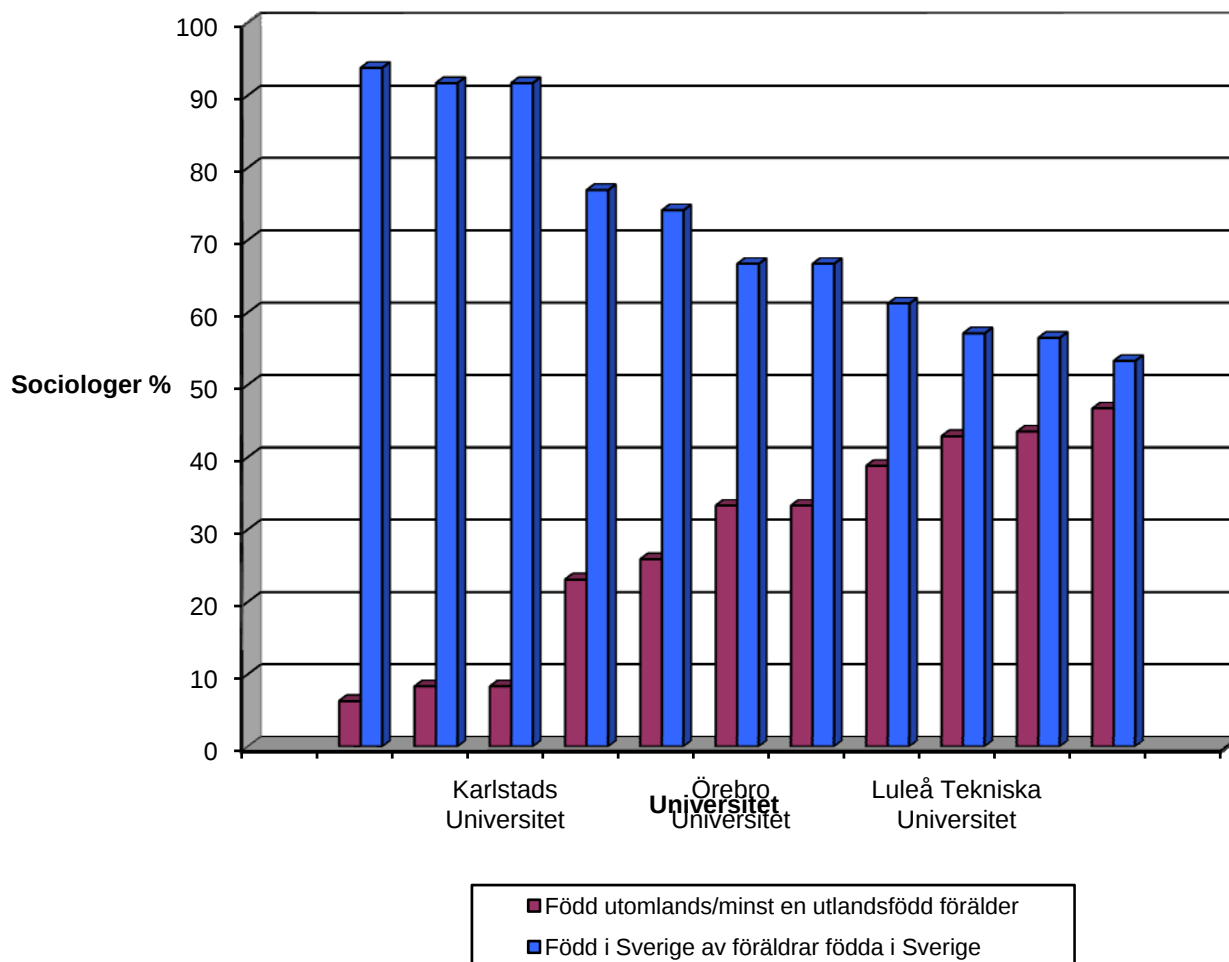
Diagram 1. Sociologerna på Sveriges universitet. Fördelning över yrke för utlandsfödda/minst en utlandsfödd förälder samt födda i Sverige av svenskfödda föräldrar. Procent. n =326.

I absoluta tal är totalt 220 sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige medan 106 sociologer är födda utomlands/har minst en utlandsfödd förälder. 20 av 50 professorer uppger att de är födda utomlands/har minst en utlandsfödd förälder medan siffran för lektorer är 43 av 148 och för doktorander 43 (samma antal) av 128. Den yrkeskategori som har störst andel utlandsfödda/minst en utlandsfödd förälder är professorerna med 40%. Bland lektorerna är andelen mindre: 29,1 %, och bland doktoranderna något högre: 33,6%.

Hur ser fördelningen ut per universitet? Följande diagram visar den procentuella fördelningen inom varje universitet och ger samtidigt en relationell bild av variationen mellan universiteten:

Diagram 2. Sociologer födda utomlands/minst en utlandsfödd förälder samt sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige. 11 sociologiska institutioner. Procent. n = 326

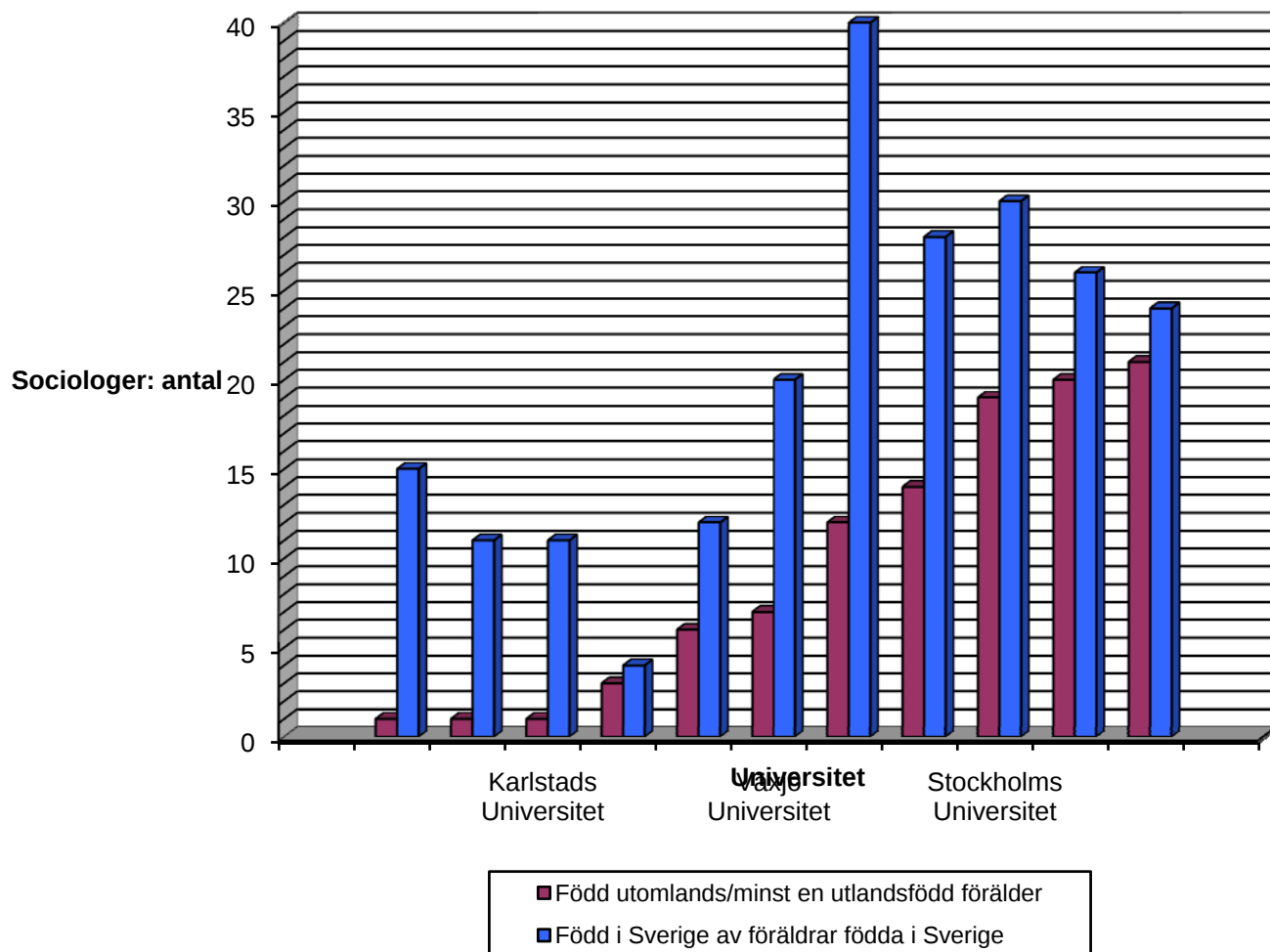

De universitet som ser ut att ha störst andel sociologer som är utlandsfödda/har minst en utlandsfödd förälder är Uppsala universitet, Göteborgs universitet, Luleå Tekniska universitet och Stockholms universitet. Här är andelarna mer än en tredjedel.

Vid Karlstads universitet och Mittuniversitetet är det bara 2 sociologer (av totalt 15 respektive 14) som inte besvarat enkäten och därför är representativiteten för dessa populationer god. Vid Linköpings universitet är det bara 4 som inte besvarat enkäten av totalt 21.

Vad visar då fördelningen i absoluta tal per institution?

Diagram 3. Sociologer födda utomlands/minst en utlandsfödd förälder samt sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige. 11 sociologiska institutioner. Absoluta tal. n = 326

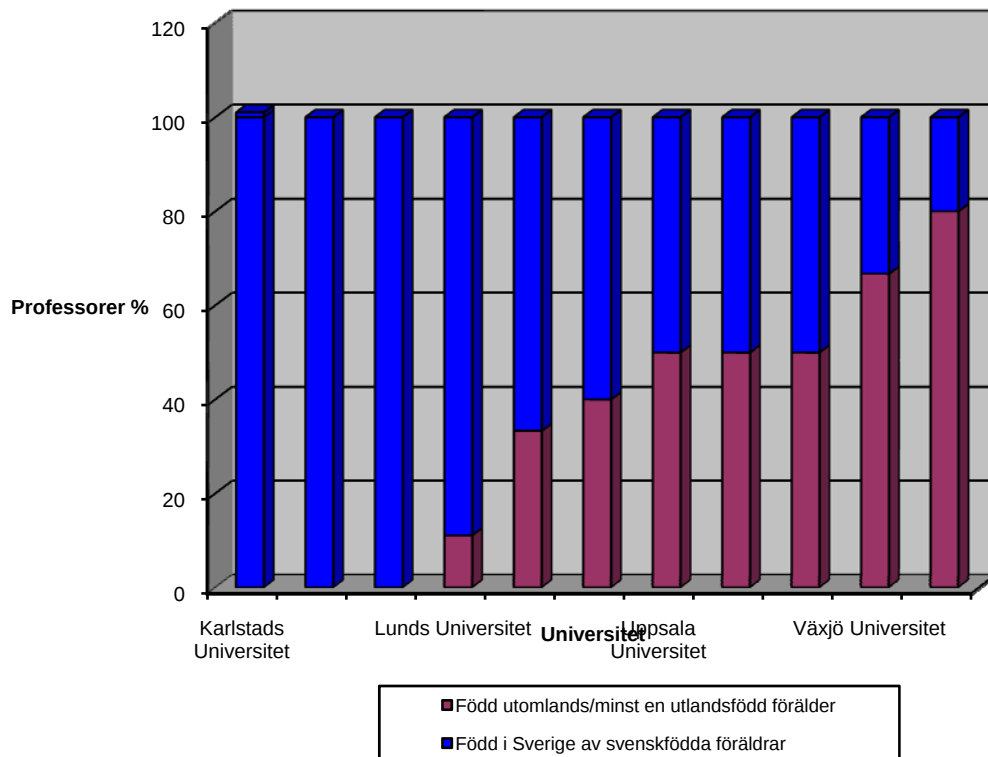

De största antalen sociologer födda utomlands/med minst en utlandsfödd förälder finns i Uppsala (21), Göteborg (20) och Stockholm (20). Luleå Tekniska universitet, som procentuellt har 42,9%, har i absoluta tal 3. Lund är det universitet som har det högsta antalet sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige: 40 mot 12 utlandsfödda/med minst en utlandsfödd förälder.

De allra minsta antalen utlandsfödda sociologer/med minst en utlandsfödd förälder har Karlstads universitet (1), Linköpings universitet (1) och Mittuniversitetet (1).

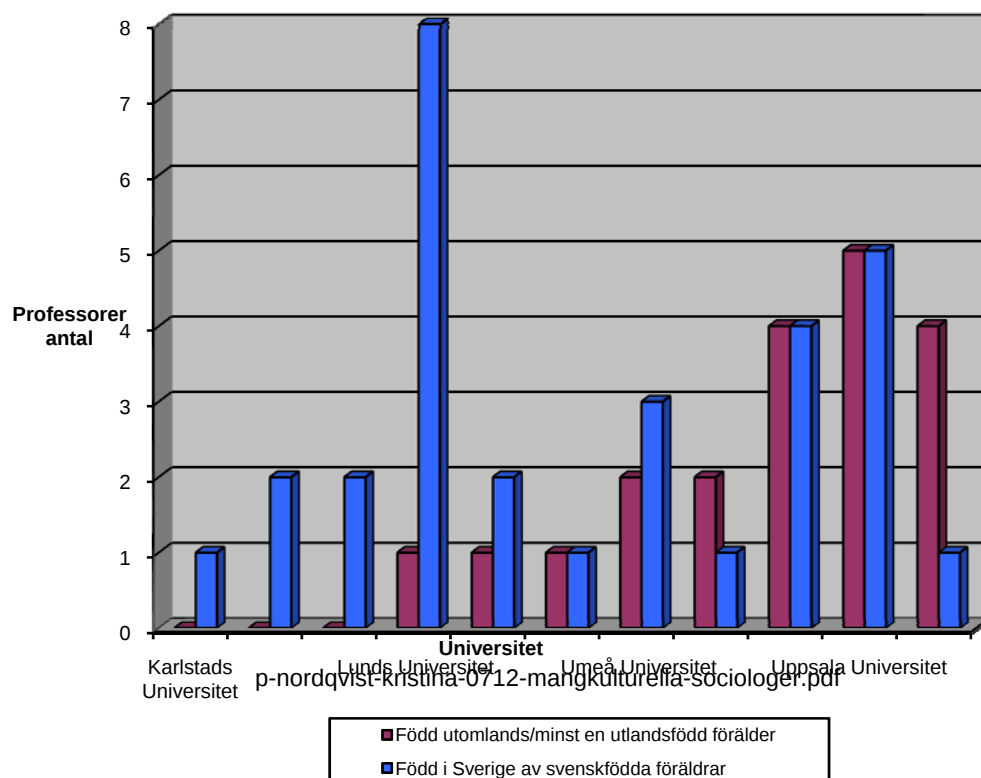
Hur fördelar sig då sociologerna över etnifiering, universitet och yrke? En fördelning för professorerna i procent över etnifiering och universitet visar följande:

Diagram 4. Professorerna. Sociologer födda utomlands/minst en utlandsfödd förälder samt sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige. Procent per sociologisk institution. n = 50

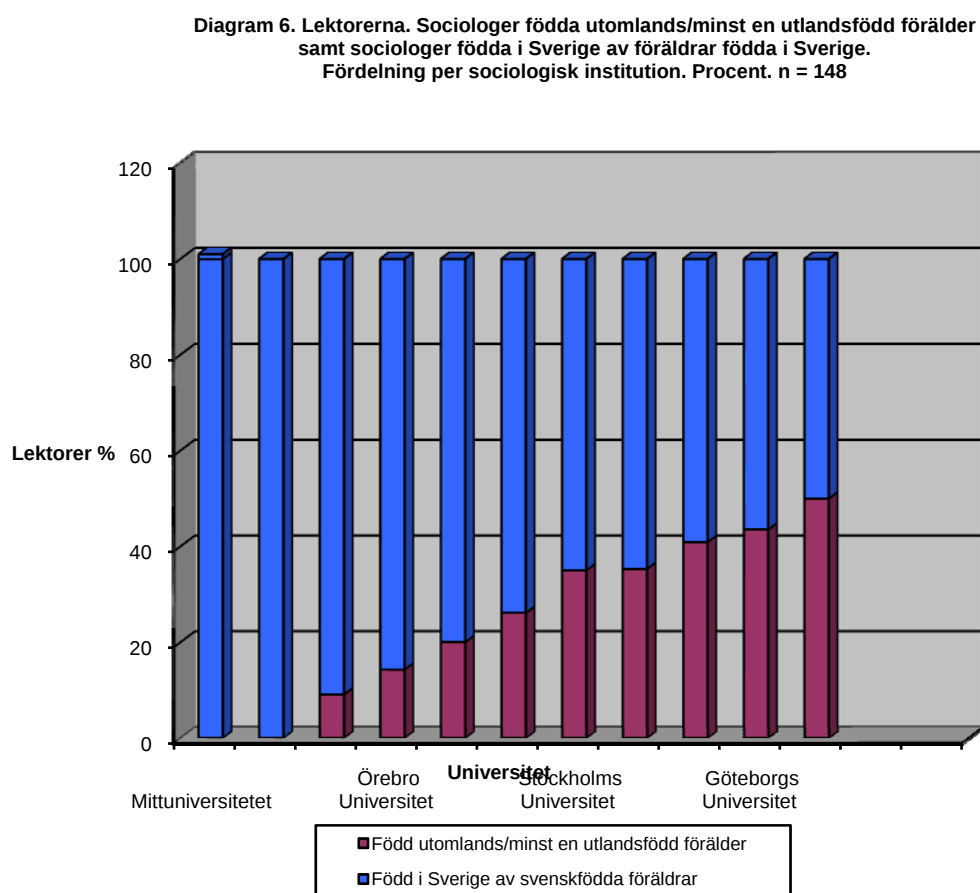
Göteborg, Växjö, Luleå, Stockholm och Uppsala har störst andelar utlandsfödda/professorer med minst en utlandsfödd förälder: minst 50%. Linköping, Karlstad och Mittuniversitetet har enbart professorer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige. Hur ser det ut i absoluta tal?

Diagram 5. Professorerna. Sociologer födda utomlands/minst en utlandsfödd förälder samt sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige. Absoluta tal per universitet.

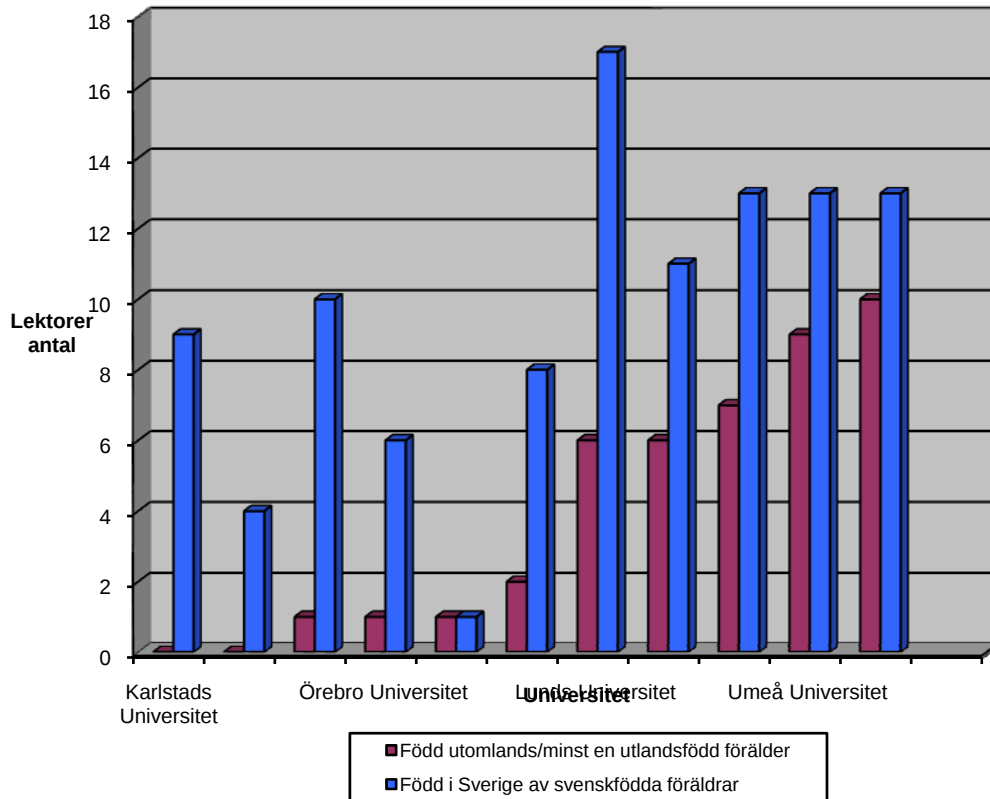
Flest professorer födda utomlands/med minst en utlandsfödd förälder har Uppsala universitet med 5, Göteborgs universitet med 4 och Stockholms universitet med 4. Karlstads universitet, Mittuniversitetet och Linköpings universitet har inga alls. Detta gäller för totalpopulationen inom dessa tre universitet eftersom samtliga professorer där besvarat enkäten.

Lektorerna utgör en viktig yrkeskategori eftersom föreläsningar och seminarier är en central del av deras arbete. Mötet med utlandsfödda lektorer/lektorer med minst en utlandsfödd förälder kan skapa mångfald och ge interkulturella perspektiv i undervisningen, vilket är betydelsefullt för studenter som inte reser utomlands under sin studietid (Bergknut 2006). Hur ser fördelningen ut i procent bland lektorerna per universitet?

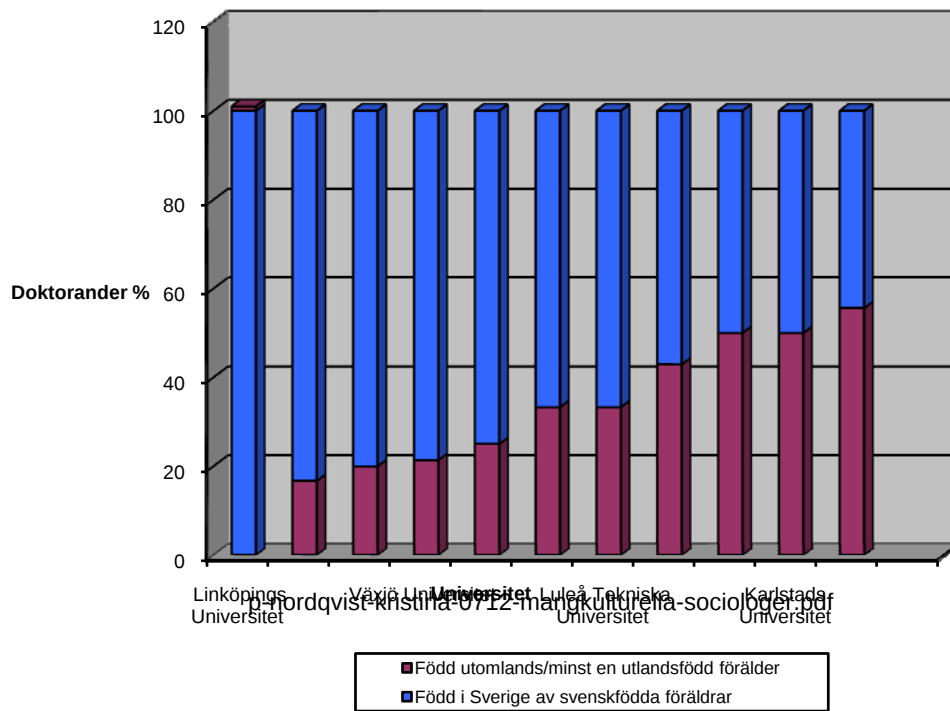
De största andelarna utlandsfödda lektorer/med minst en utlandsfödd förälder finns på Luleå Tekniska universitet, Göteborgs universitet och Umeå universitet medan Mittuniversitetet och Karlstad enbart har lektorer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige. Här hamnar också Uppsala och Stockholm längre ned i diagrammet följda av Lunds universitet, Växjö universitet och Örebro universitet. Vilka är de absoluta talen?

Diagram 7. Lektorerna. Sociologer födda utomlands/minst en utlandsfödd förälder samt sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige. Absoluta tal per sociologisk institution. n = 148

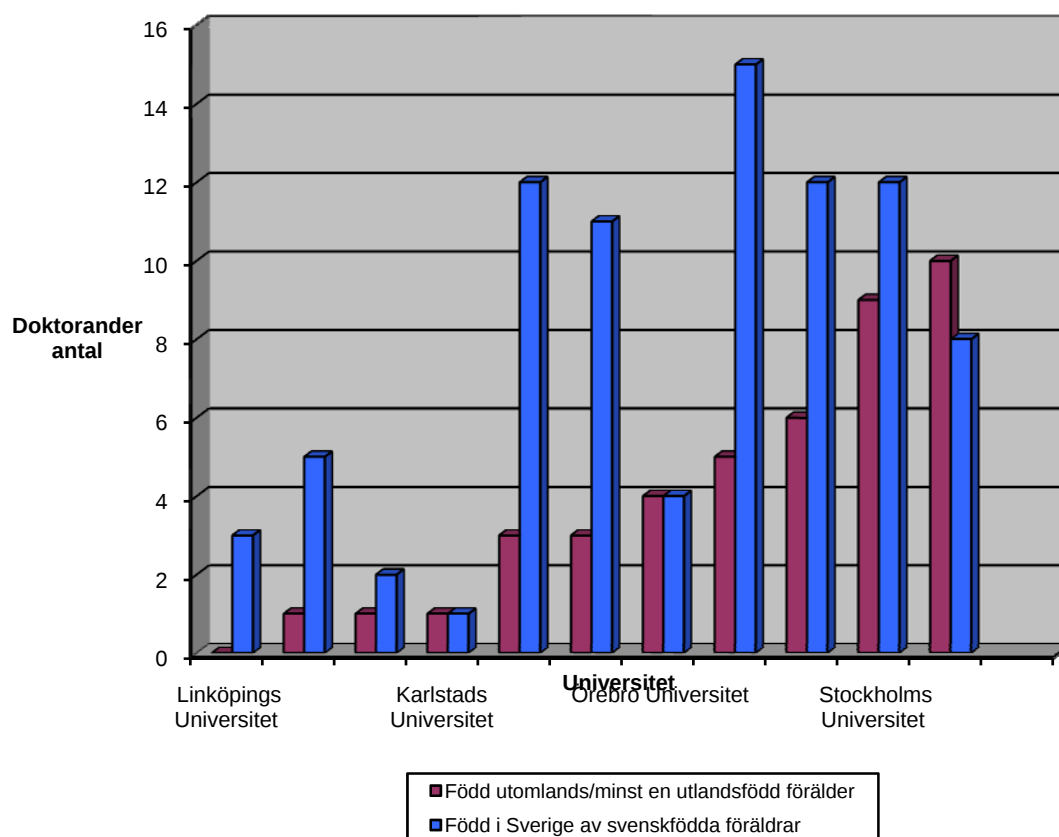
Flest lektorer födda utomlands/med minst en utlandsfödd förälder har Göteborgs (10), Umeå (9), Stockholms (7), Uppsala (6) samt Lunds universitet (6). De övriga har 1 eller 2. Mittuniversitetet och Karlstads universitet har ingen. Hur ser det då ut bland doktoranderna?

Diagram 8. Doktoranderna. Sociologer födda utomlands/minst en utlandsfödd förälder samt sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige. Procent per sociologisk institution. n = 128

Uppsala, Karlstad och Örebro har störst andel utlandsfödda doktorander/med minst en utlandsfödd förälder: ca 50%. Doktorandernas yrkeskategori är en intressant kategori eftersom framtiden står inskriven i den. Av doktoranderna blir vissa lektorer och professorer. Hur ser de absoluta talen ut bland doktoranderna?

Diagram 9. Doktoranderna. Sociologer födda utomlands/minst en utlandsfödd förälder samt sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige.
Absoluta tal. n = 128

Flest utlandsfödda doktorander/med minst en utlandsfödd förälder har Uppsala universitet med 10 och Stockholms universitet med 9 medan de mindre institutionerna (med färre antal forskare) har färre. Linköpings universitet har enbart doktorander födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige. Här visar dessutom Karlstads universitet en jämn fördelning utifrån variabeln *etnifering*, liksom Örebro universitet. På Uppsala universitet är de utlandsfödda doktoranderna/med minst en utlandsfödd förälder fler än den andra gruppen. Men den relativa övervikten kan vara osäker eftersom bortfallet bland doktoranderna på Uppsala universitet är 25% (tabell 1).

4.2 Sociologernas produktion

4.2.1 Fördelningen av sociologernas skattningar över etnifiering och universitet

Här redovisas resultaten för den andra indikatorn: interkulturell kompetens. Sociologerna har själva skattat hur mycket de skrivit om andra länder, om invandring, om globalisering/internationalisering och "etnicitet". Först redovisas resultaten fördelade över universitet och etnifiering, därefter svaren fördelade över yrke och etnifiering. Enkätens max- och minimivärde *mycket* och *inte alls* utgör de tydligaste kategorierna när det gäller att undersöka skillnader mellan de två grupperna. Därför redovisas dessa kategorier. Skillnader mellan grupperna som överstiger 10 procentenheter kommenteras under tabellerna.

Hur skattar sociologerna sitt skrivande om andra länder?

Tabell 2. Skrivit om andra länder. Sociologernas skattningar av sin produktion i kategorierna *mycket* och *inte alls*. Fördelning över *etnifiering* och *universitet*. Procent och absoluta tal.

Universitet	Skrivit om andra länder	Född utomlands/ minst en utlandsfödd förälder: %	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: %	Född utomlands/ Minst en utlandsfödd förälder: antal	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: antal
Göteborgs universitet	Inte alls	15,0	26,9	3	7
	Mycket	15,0	15,4	3	4
Karlstads universitet	Inte alls	0	9,1	0	1
	Mycket	0	9,1	0	1
Linköpings universitet	Inte alls	0	33,3	0	5
	Mycket	0	6,7	0	1
Luleå tekniska universitet	Inte alls	0	25,0	0	1
	Mycket	66,7	25,0	2	1
Lunds universitet	Inte alls	0	25,0	0	10
	Mycket	25,0	27,5	3	4
Mittuniversitetet	Inte alls	0	0	0	0
	Mycket	0	18,2	0	2
Stockholms universitet	Inte alls	10,0	10,3	2	3
	Mycket	40,0	6,9	8	2
Umeå universitet	Inte alls	21,4	7,1	3	2
	Mycket	28,6	17,9	4	5
Uppsala universitet	Inte alls	9,5	54,2	2	13
	Mycket	33,3	0	7	0
Växjö universitet	Inte alls	28,2	40,0	2	8
	Mycket	14,3	5,0	1	1
Örebro universitet	Inte alls	33,3	25,0	2	3
	Mycket	16,7	16,7	1	1

Sociologer födda utomlands/minst en utlandsfödd förälder är överrepresenterade i kategorin *mycket* på Luleå Tekniska universitet, på Stockholms, Umeå och Uppsala universitet. Sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige skattar systematiskt mer i kategorin *inte alls* med undantag för Umeå och Örebro universitet.

Totalt skattar de utlandsfödda sociologerna/med minst en utlandsfödd förälder i kategorin *inte alls* med 13,2 % och inom den andra gruppen med 24,1 %. I kategorin *mycket* skattar de utlandsfödda sociologerna/med minst en utlandsfödd förälder inom gruppen med 27,4% och den andra gruppen skattar i kategorin med 13,6 %.

Hur har sociologerna skattat sitt skrivande om invandring och invandrare?

Tabell 3. Skrivit om invandrare/invandring. Sociologernas skattningar av sin produktion i kategorierna *mycket* och *inte alls*. Fördelning över *etnifiering* och *universitet*. Procent och absoluta tal.

Universitet	Skrivit om invandring/invandrare	Född utomlands/minst en utlandsfödd förälder: %	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: %	Född utomlands/Minst en utlandsfödd förälder: antal	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: antal
Göteborgs universitet	Inte alls	45,0	65,4	9	17
	Mycket	20,0	0	4	0
Karlstads universitet	Inte alls	0	45,5	0	5
	Mycket	0	9,1	0	1
Linköpings universitet	Inte alls	100,0	36,4	1	4
	Mycket	0	6,7	0	1
Luleå tekniska universitet	Inte alls	0	100,0	0	4
	Mycket	0	0	0	0
Lunds universitet	Inte alls	41,7	50,0	5	20
	Mycket	33,3	7,5	4	3
Mittuniversitetet	Inte alls	100,0	36,4	1	4
	Mycket	0	18,2	0	2
Stockholms universitet	Inte alls	35,0	48,3	7	14
	Mycket	20,0	10,3	4	3
Umeå universitet	Inte alls	50,0	64,3	7	18
	Mycket	35,7	3,6	5	1
Uppsala universitet	Inte alls	42,9	50,0	9	12
	Mycket	14,3	8,3	3	2
Växjö universitet	Inte alls	42,9	45,0	3	9
	Mycket	14,3	15,0	1	3
Örebro universitet	Inte alls	33,3	50,0	2	6
	Mycket	33,3	16,7	2	2

Sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige visar en överrepresentation i kategorin *inte alls* på 6 universitet (minst 10 procentenheters skillnad). Det motsatta gäller för Linköpings

universitet och Mittuniversitetet, som dock endast har 1 utlandsfödd sociolog/med minst en utlandsfödd förälder per institution. På 5 universitet är de utlandsfödda sociologerna/ med minst en utlandsfödd förälder överrepresenterade bland dem som skrivit mycket om invandrare/invandring (minst 10 procentenheters skillnad).

Totalt inom gruppen skattar de utlandsfödda sociologerna/med minst en utlandsfödd förälder i kategorin *inte alls* med 41,5 % och inom den andra gruppen skattar sociologerna med 53,6 %. I kategorin *mycket* skattar de utlandsfödda sociologerna/med minst en utlandsfödd förälder inom gruppen med 21,7%. I den andra gruppen skattar sociologerna i kategorin *inte alls* med 8,2 %.

Nästa fråga handlar om sociologernas skrivande om globalisering/internationalisering:

Tabell 4. Skrivit om globalisering/internationalisering. Sociologernas skattningar av sin produktion i kategorierna *mycket* och *inte alls*. Fördelning över *etnifiering* och *universitet*. Procent och absoluta tal.

Universitet	Skrivit om globalisering/ Internationalisering	Född utomlands/ minst en utlandsfödd förälder: %	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: %	Född utomlands/ Minst en utlandsfödd förälder: antal	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: antal
Göteborgs universitet	Inte alls	30,0	23,1	6	6
	Mycket	5,0	7,7	1	2
Karlstads universitet	Inte alls	0	36,4	0	4
	Mycket	0	9,1	0	1
Linköpings universitet	Inte alls	100,0	33,3	1	5
	Mycket	0	0	0	0
Luleå tekniska universitet	Inte alls	0	25,0	0	1
	Mycket	0	0	0	0
Lunds universitet	Inte alls	8,3	32,5	1	13
	Mycket	0	20,0	0	8
Mittuniversitetet	Inte alls	0	18,2	0	2
	Mycket	0	0	0	0
Stockholms universitet	Inte alls	25,0	37,9	5	11
	Mycket	20,0	6,9	4	2
Umeå universitet	Inte alls	28,6	32,1	4	9
	Mycket	0	3,6	0	1
Uppsala universitet	Inte alls	28,6	54,2	6	13
	Mycket	0	3,6	0	1
Växjö universitet	Inte alls	57,1	50,00	4	10
	Mycket	0	0	0	0
Örebro universitet	Inte alls	0	33,3	0	4
	Mycket	33,3	16,7	2	2

I kategorin *inte alls* är sociologerna födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige överrepresenterade inom 7 universitet. På Lunds universitet är de överrepresenterade i kategorin

mycket. De utlandsfödda sociologerna/med minst en utlandsfödd förälder är överrepresenterade i kategorin *mycket* på Stockholms universitet och på Örebro universitet.

Totalt inom gruppen skattar de utlandsfödda sociologerna/med minst en utlandsfödd förälder i kategorin *inte alls* med 27,4 % och inom den andra gruppen med 35,5 %. I kategorin *mycket* skattar de utlandsfödda sociologerna/med minst en utlandsfödd förälder inom gruppen med 6,6 %, inom den andra gruppen med 7,7 %.

Frågan om sociologernas skrivande om Sverige utgår från Baumans teori om sociologin som en vetenskap med national-bias. Skriver sociologer på universitet i Sverige, som är födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige mer om Sverige än sociologer som är födda utomlands/har minst en utlandsfödd förälder?

Tabell 5. Skrivit om Sverige. Sociologernas skattningar av sin produktion i kategorierna *mycket* och *inte alls*. Fördelning över *etnifiering* och *universitet*. Procent och absoluta tal.

Universitet	Skrivit om Sverige	Född utomlands/ minst en utlandsfödd förälder: %	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: %	Född utomlands/ Minst en utlandsfödd förälder: antal	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: antal
Göteborgs universitet	Inte alls	25,0	3,8	5	1
	Mycket	40,0	57,7	8	15
Karlstads universitet	Inte alls	0	0	0	0
	Mycket	0	36,4	0	4
Linköpings universitet	Inte alls	0	13,3	0	2
	Mycket	0	33,3	0	5
Luleå tekniska universitet	Inte alls	0	0	0	0
	Mycket	100,0	75,0	3	3
Lunds universitet	Inte alls	8,3	12,5	1	5
	Mycket	50,0	30,0	6	12
Mittuniversitetet	Inte alls	0	0	0	0
	Mycket	100,0	63,6	1	7
Stockholms universitet	Inte alls	15,0	10,3	3	3
	Mycket	35,0	44,8	7	13
Umeå universitet	Inte alls	7,1	0	1	0
	Mycket	64,3	60,7	9	17
Uppsala universitet	Inte alls	14,3	12,5	3	3
	Mycket	23,8	54,2	5	13
Växjö universitet	Inte alls	14,3	15	1	3
	Mycket	42,9	60,0	3	12
Örebro universitet	Inte alls	33,3	0	2	0
	Mycket	50,0	33,3	3	4

Sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige är överrepresenterade i kategorin *mycket* på 6 universitet. Den andra gruppen är överrepresenterad i kategorin *mycket* på 4 universitet men även i kategorin *inte alls* på Göteborgs och Örebro universitet.

Totalt inom gruppen placerar sig de utlandsfödda sociologerna/med minst en utlandsfödd förälder i kategorin *inte alls* totalt med 15,1 %. Den andra gruppen skattar där totalt med 7,7 %. I kategorin *mycket* skattar sig de utlandsfödda sociologerna/med minst en utlandsfödd förälder med 42,5 %. Inom den andra gruppen skattar sociologerna i kategorin *mycket* med 47,7 %.

Den sista frågan handlar om sociologernas skrivande om nationalism. Giddens anser att sociologer studerar samhället utan att explicit teoretisera om det som en nation eller nationalstat. Om det stämmer bör vi få höga värden i kategorin *inte alls* och låga i kategorin *mycket*:

Tabell 6. Skrivit om nationalism. Sociologernas skattningar av sin produktion i kategorierna *mycket* och *inte alls*. Fördelning över *etnifiering* och *universitet*. Procent och absoluta tal.

Sociologisk institution	Skrivit om national-ism	Född utomlands/ minst en utlandsfödd förälder: %	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: %	Född utomlands/ Minst en utlandsfödd förälder: antal	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: antal
Göteborgs universitet	Inte alls	65,0	84,6	13	22
	Mycket	0	0	0	0
Karlstads universitet	Inte alls	0	54,5	0	6
	Mycket	0	0	0	0
Linköpings universitet	Inte alls	100,0	66,7	1	10
	Mycket	0	0	0	0
Luleå Tekniska universitet	Inte alls	33,3	100,0	1	4
	Mycket	0	0	0	0
Lunds universitet	Inte alls	58,3	60,0	7	24
	Mycket	0	10,0	0	4
Mittuniversitetet	Inte alls	100,0	81,8	1	9
	Mycket	0	0	0	0
Stockholms universitet	Inte alls	35,0	72,4	7	21
	Mycket	5,0	3,4	1	1
Umeå universitet	Inte alls	57,1	75,0	8	21
	Mycket	0	0	0	0
Uppsala universitet	Inte alls	57,1	62,5	12	15
	Mycket	4,8	0	1	0
Växjö universitet	Inte alls	85,7	90,0	6	18
	Mycket	0	5,0	0	1
Örebro universitet	Inte alls	16,7	66,7	1	8
	Mycket	33,3	0	2	0

På 6 universitet är sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige överrepresenterade i kategorin *inte alls*. Endast på Lunds universitet är sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige överrepresenterade i kategorin *mycket* (minst 10 procentenheter). På Örebro universitet är de utlandsfödda sociologerna/ med minst en utlandsfödd förälder överrepresenterade med 33,3 % (2 individer).

Endast 10 sociologer av 326 uppger att de skrivit mycket om nationalism. 215 sociologer av 326 som besvarat enkäten uppger att de inte skrivit alls om nationalism.

4.2.2. Fördelningen av sociologernas skattningar över etnifiering och yrke

I följande del redovisas svaren över etnifiering och yrke. Professorer har haft längre tid inom universitetet och hunnit skriva mer än doktorander. Försvinner skillnaden mellan grupperna då svaren fördelas över yrke? I den första frågan om sin forskning har sociologerna skattat sitt skrivande om andra länder.

Tabell 7. Skrivit om andra länder. Fördelning över etnifiering och yrke. Sociologernas skattningar av sin produktion i samtliga kategorier. Procent och absoluta tal.

Yrke	Skrivit om andra länder	Född utomlands/ minst en utlandsfödd förälder: %	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: %	Född utomlands/ Minst en utlandsfödd förälder: antal	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: antal
Professor	Inte alls	5,0	10,0	1	3
	Lite	15,0	30,0	3	9
	En del	45,0	33,3	9	10
	Mycket	35,0	26,7	7	8
Lektor	Inte alls	18,6	30,5	8	32
	Lite	37,2	25,7	16	27
	En del	18,6	31,4	8	33
	Mycket	23,3	12,4	10	13
Doktorand	Inte alls	11,6	21,2	5	18
	Lite	41,9	36,5	18	31
	En del	18,6	30,6	8	26
	Mycket	27,9	10,6	12	9

Av lektorerna födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige skattar 30,5% att de skrivit *inte alls* om andra länder, medan 18,6 % av de utlandsfödda lektorerna/med minst en utlandsfödd förälder placerar sig i denna kategori. I kategorin *mycket* placerar sig de senare också till 23,3 %, till skillnad mot 12,4 % av sociologerna födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige.

Även doktoranderna följer samma linje och skattar 27,9% mot 10,6%. Bland professorerna skattar de utlandsfödda/med minst en utlandsfödd förälder mer i de två högsta kategorierna.

Hur fördelas skattningarna i frågan om invandring eller invandrare?

Tabell 8. Skrivit om invandring. Fördelning över *etnifiering* och *yrke*. Sociologernas skattningar av sin produktion i samtliga kategorier. Procent och absoluta tal.

Yrke	Skrivit om invandring	Född utomlands/ minst en utlandsfödd förälder: %	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: %	Född utomlands/ Minst en utlandsfödd förälder: antal	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: antal
Professor	Inte alls	25,0	40,0	5	12
	Lite	35,0	43,3	7	13
	En del	30,0	10,0	6	3
	Mycket	10,0	6,7	2	2
Lektor	Inte alls	44,2	51,4	19	54
	Lite	16,3	28,6	7	30
	En del	11,6	13,3	5	14
	Mycket	27,9	6,7	12	7
Doktorand	Inte alls	46,5	61,2	20	52
	Lite	25,6	16,5	11	14
	En del	7,0	11,8	3	10
	Mycket	20,9	10,6	9	9

De utlandsfödda sociologerna/med minst en utlandsfödd förälder skattar systematiskt mindre i kategorin *inte alls*. Skillnaderna är störst bland professorerna med 15 procentenheter och bland doktoranderna med 14,7 procentenheter.

De utlandsfödda lektorerna/med minst en utlandsfödd förälder placerar sig också systematiskt mer i kategorin *mycket*. 21, 2 procentenheter fler av dessa lektorer skattar att de skrivit mycket om invandring.

Hur skattar sociologerna i yrkesgrupperna i frågan om globalisering/internationalisering?

Tabell 9. Skrivit om globalisering/internationalisering. Fördelning över *etnifiering* och *yrke*. Sociologernas skattningar av sin produktion i samtliga kategorier. Procent och absoluta tal.

Yrke	Skrivit om globalisering/ Internationalisering	Född utomlands/ minst en utlandsfödd förälder: %	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: %	Född utomlands/ Minst en utlandsfödd förälder: antal	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: antal
Professor	Inte alls	20,0	26,7	4	8
	Lite	40,0	36,7	8	11
	En del	30,0	23,3	6	7
	Mycket	10,0	13,3	2	4
Lektor	Inte alls	39,5	38,1	17	40
	Lite	23,3	31,4	10	33
	En del	32,6	24,8	14	26
	Mycket	2,3	5,7	1	6
Doktorand	Inte alls	18,6	35,3	8	30
	Lite	46,5	34,1	20	29
	En del	25,6	22,4	11	19
	Mycket	9,3	8,2	4	7

Här ser svarsmaterialet ganska homogent ut. I kategorin *inte alls* visar doktoranderna födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige en relativ överrepresentation (mer än tio procentenheter).

I frågan om sociologernas skrivande om Sverige fanns också en ganska stor homogenitet mellan grupperna fördelade över universitet (tabell 5). Hur ser fördelningarna ut över yrke?

Tabell 10. Skrivit om Sverige. Fördelning över *etnifiering* och *yrke*. Sociologernas skattningar av sin produktion i samtliga kategorier. Procent och absoluta tal.

Yrke	Skrivit om Sverige	Född utomlands/ minst en utlandsfödd förälder: %	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: %	Född utomlands/ Minst en utlandsfödd förälder: antal	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: antal
Professor	Inte alls	0	6,7	0	2
	Lite	5,0	10,0	1	3
	En del	25,0	36,7	5	11
	Mycket	70,0	46,7	14	14
Lektor	Inte alls	11,6	7,6	5	8
	Lite	9,3	13,3	4	14
	En del	34,9	29,5	15	31
	Mycket	44,2	49,5	19	52
Doktorand	Inte alls	25,6	8,2	11	7
	Lite	16,3	11,8	7	10
	En del	30,2	32,9	13	28
	Mycket	27,9	45,9	12	39

Svaren på frågan visar en homogenitet särskilt bland lektorerna. Av professorerna har 70% av de utlandsfödda/med minst en utlandsfödd förälder skattat att de skrivit mycket om Sverige, till skillnad mot professorerna födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige, vilkas andel är 46,7.

Bland doktoranderna är sociologerna födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige överrepresenterade i kategorin *mycket* och underrepresenterade i kategorin *inte alls*.

Hur skattar sociologerna sin forskning om nationalism inom de olika yrkena?

Tabell 11. Skrivit om nationalism. Fördelning över etnifiering och yrke. Sociologernas skattningar av sin produktion i samtliga kategorier. Procent och absoluta tal.

Yrke	Skrivit om nationalism	Född utomlands/ minst en utlandsfödd förälder: %	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: %	Född utomlands/ Minst en utlandsfödd förälder: antal	Född i Sverige av föräldrar födda i Sverige: antal
Professor	Inte alls	50,0	73,3	10	22
	Lite	30,0	16,7	6	5
	En del	20,0	3,3	4	1
	Mycket	0	6,7	0	2
Lektor	Inte alls	60,5	68,6	26	72
	Lite	23,3	17,1	10	18
	En del	9,3	11,4	4	12
	Mycket	4,7	1,0	2	1
Doktorand	Inte alls	48,8	75,3	21	64
	Lite	30,2	9,4	13	8
	En del	16,3	11,8	7	10
	Mycket	4,7	3,5	2	3

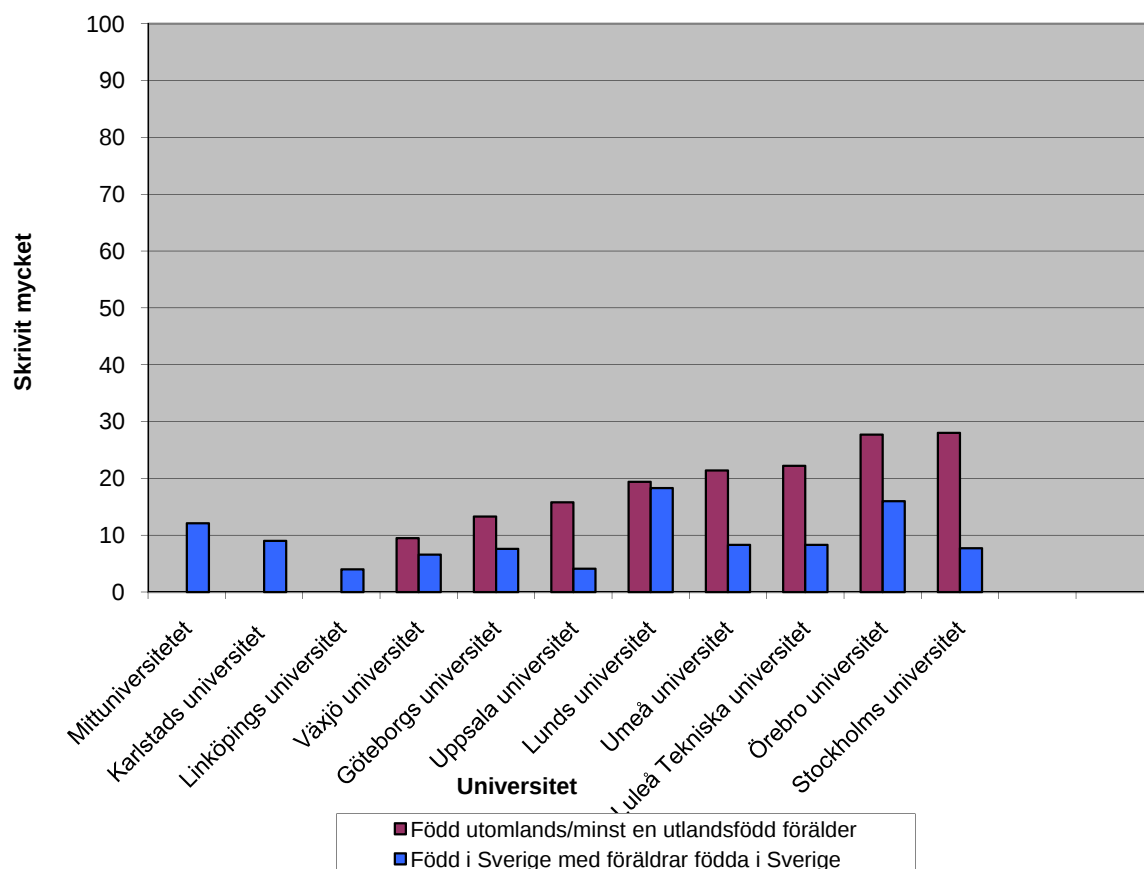
Sociologerna födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige tar i högre utsträckning avstånd från ämnet än sociologer födda i andra länder/med minst en utlandsfödd förälder. Bland professorerna är skillnaden 23,3 procentenheter och bland doktoranderna 26,5. Ingen av professorerna födda utomlands/med minst en utlandsfödd förälder skattar dock i kategorin *mycket*, medan 6,7 procent av professorerna i den andra gruppen placerat sig i denna kategori (2 professorer).

Tabellerna ger en bild av skillnader mellan grupper inom varje universitet och yrke fråga för fråga. Men de ger inte en samlad bild av skrivandet hos de två grupperna.

Ett sätt att konstruera en sådan beskrivning är att sätta samman de totala antalen svar i kategorin *mycket* och *inte alls* för de tre frågorna om sociologernas skrivande om andra länder, invandring och internationalisering/globalisering.

Hur fördelas de totala antalen svar i kategorin *mycket* mellan sociologer födda utomlands/med minst en utlandsfödd förälder och den andra gruppen per universitet?

Diagram 10. Skrivit mycket om andra länder, invandring och globalisering/internationalisering. Fördelning inom utlandsfödda sociologer/med minst en utlandsfödd förälder respektive sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige. % per universitet

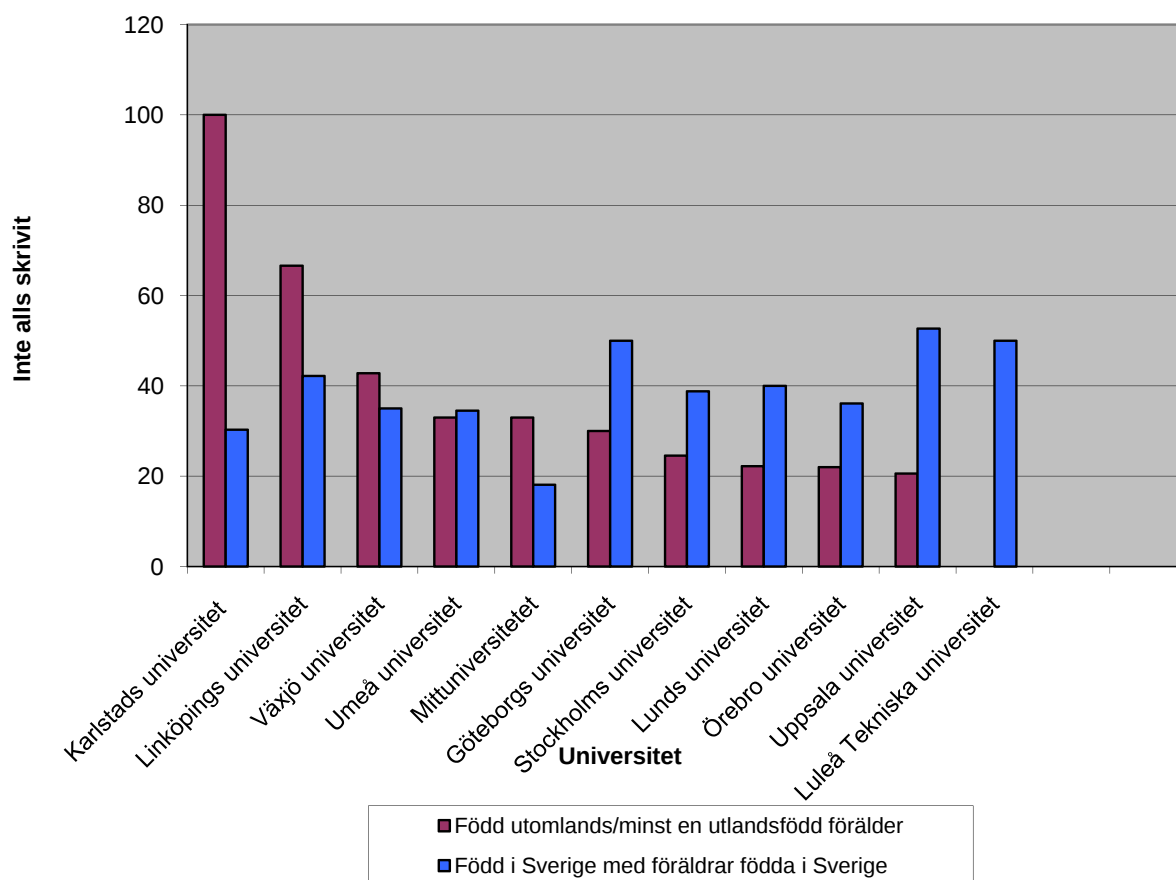

Den sociologiska institution där de utlandsfödda sociologerna/med minst en utlandsfödd förälder har störst procentandel svar i kategorin *mycket* är Stockholms och Örebro universitet. Över 25% av svaren på de tre frågorna finns i denna svarskategori. På tre universitet har dock den första gruppen inte ett enda svar i kategorin *mycket* - men var och en av dessa institutioner har också bara 1 utlandsfödd sociolog/med minst en utlandsfödd förälder.

En summering av svaren i kategorin *mycket* visar att de utlandsfödda sociologerna/med minst en utlandsfödd förälder totalt inom gruppen väljer denna kategori till 18,7% medan sociologerna födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige väljer kategorin till totalt 9,8%.

Vad blir då resultatet av en motsvarande analys av svaren i kategorin *inte alls*?

Diagram 11. Skrivit "Inte alls" om andra länder, invandring, globalisering/internationalisering. Procent per universitet för utlandsfödda sociologer/minst en utlandsfödd förälder samt sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige.

På alla universitet utom Karlstad, Linköping, Växjö och Mittuniversitetet har sociologerna födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige större svarsandelar i kategorin *inte alls*. På Uppsala, Örebro, Lunds, Stockholms och Göteborgs universitet har samma grupp fler svar i kategorin *inte alls* än de utlandsfödda/med minst en utlandsfödd förälder. På Uppsala universitet är skillnaden mellan grupperna 32,1 procentenheter, på Örebro 14,1, på Lunds 17,8, på Stockholms 14,24 och på Göteborgs universitet 20 procentenheter.

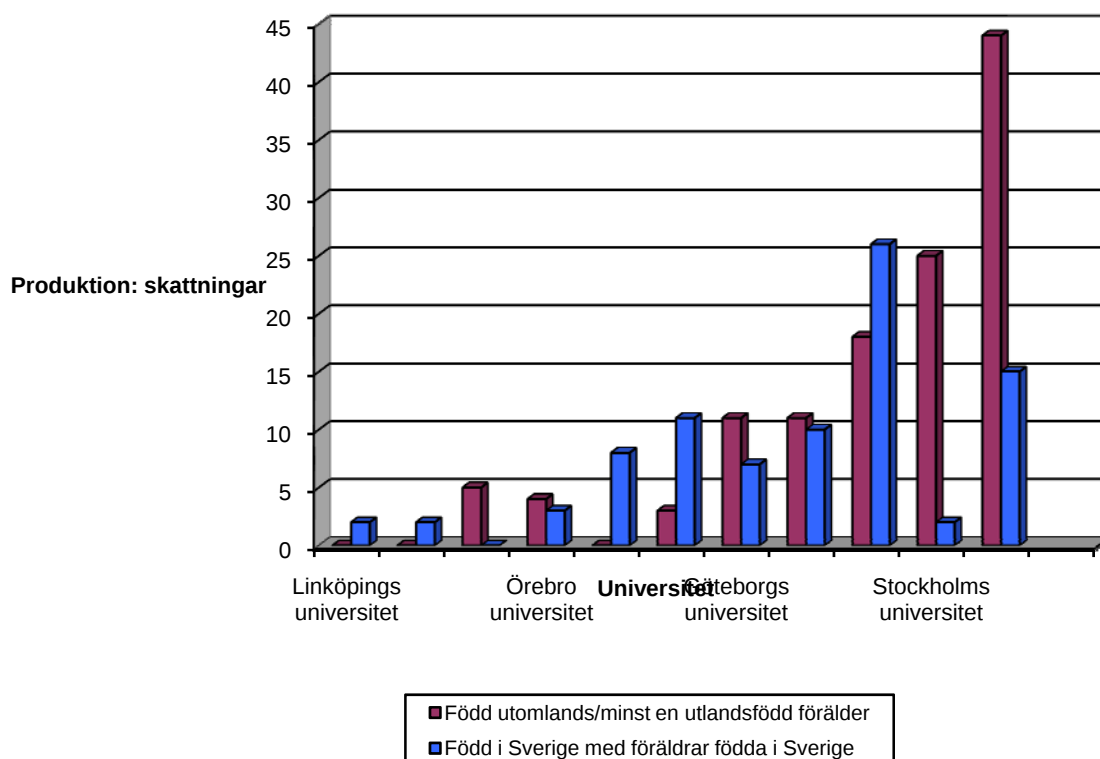
En summering av svaren i kategorin *inte alls* visar att de utlandsfödda sociologerna/ med minst en utlandsfödd förälder totalt inom gruppen svarat i denna kategori till 32,57% medan sociologerna födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige väljer den till 47,51%.

4.2.3 Antal böcker och artiklar om "etnicitet". Sociologernas skattningar.

Nedan redovisas sociologernas skattningar av hur många böcker och artiklar de har skrivit om "etnicitet". Svaren fördelas över etnifiering och universitet för att möjliggöra en jämförelse mellan utlandsfödda sociologer/med minst en utlandsfödd förälder och sociologer födda i Sverige med föräldrar födda i Sverige samt för att redovisa variationen mellan de olika institutionerna.

Hur har sociologerna inom institutionerna skattat antal skrivna böcker om "etnicitet"?

**Diagram 12. Antal böcker om etnicitet per sociologisk institution.
Sociologer födda utomlands/minst en utlandsfödd förälder
samt sociologer födda i Sverige med föräldrar födda i Sverige.
Absoluta tal.**

De utlandsfödda sociologerna/med minst en utlandsfödd förälder visar på flera universitet en kraftig överrepresentation i antal skattade böcker. På Stockholms universitet skattar sociologerna födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige endast 2 böcker medan de utlandsfödda/med minst en utlandsfödd förälder skattar hela 25. Överrepresentationen i skattat antal böcker för de senare är mycket stor även på Uppsala universitet. Av sociologernas totalt 208 skattade böcker med "etnicitet" som inslag har 121 böcker skattats av sociologer födda utomlands/med minst en utlandsfödd förälder. Den andra gruppen har skattat 87 böcker.

I den första gruppen är det 64% av sociologerna som uppgett att de inte skrivit några böcker alls om "etnicitet". I den andra gruppen är det 77% som inte skrivit något alls.

Hur ser då skattningarna ut av antalet artiklar om "etnicitet" i urvalet av de 6 universiteten?

Tabell 12. Regressionsanalys av antal skattade artiklar på 6 universitet.

Coefficients ^a					
Model		Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	
		B	Std. Error	Beta	
1	(Constant)	3,735	,466		8,008
	Etnifiering	-1,422	,408	-,246	-3,484
	Yrke	-1,094	,280	-,275	-3,907

a. Dependent Variable: Antal artiklar om "etnicitet" som inslag

Hela modellen blev signifikant. Variansen i antal skattade artiklar som kan föras tillbaka på variablerna *etnifiering* och *yrke* blev 13,5%. Resultatet visar signifikans för b-koefficienterna. För en sociolog född i Sverige av föräldrar födda i Sverige minskar antal artiklar i genomsnitt med 1,42 när man kontrollerar för yrke, för en doktorand minskar antal artiklar i genomsnitt med 1 när man kontrollerar för etnifiering. En och en halv artikel är inte så mycket. Detta är dessutom skattade mått, varför den substantiella signifikansen i analysen av skillnader i skattat antal artiklar om "etnicitet" är ganska liten.

4.2.4 Gästsociologerna

Av de 7 gästforskarna var 5 födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige och 2 födda utomlands/med minst en förälder född utomlands. Hur ser gästsociologernas skattningar ut då man summerar antalen svar i kategorierna *mycket* och *inte alls* för frågorna om andra länder, invandring/invandrare och globalisering/internationalisering i jämförelse med de sociologer som inte är gästforskare?

Tabell 13. Totala procentandelar i kategorierna *mycket* och *inte alls* för variablerna Skrivit om andra länder, invandring och globalisering/internationalisering. Ej gästforskare och gästforskare.

Sociologernas skattningar: %	Ej gäst		Gäst	
	Mycket 25,7	Inte alls 34,0	Mycket 9,5	Inte alls 47,6

Gästsociologerna skattar 16,2 procentenheter mindre i kategorin *mycket* och 13,6 procentenheter mer i kategorin *inte alls* än de sociologer som inte är gästforskare. Inom gruppen av gästforskarna

skattades 2 böcker om etnicitet. Båda artiklarna skattades av en sociolog född utomlands/med minst en utlandsfödd förälder.

5. Diskussion av undersökningens resultat

5.1 Mångfalden inom de sociologiska institutionerna

I detta avsnitt diskuteras resultatet av undersökningen av den första mångkulturella dimensionen: mångfald inom de sociologiska institutionerna. Andelen sociologer födda utomlands/med minst en utlandsfödd förälder inom den del av populationen som besvarat enkäten är 32,5%. De los Reyes (2007) hävdar att högskolan är en monokulturell miljö. Om det antagandet kan prövas med studiens mått på mångfald är sociologin totalt sett inte monokulturell. Däremot är variationen mellan de sociologiska institutionerna mycket stor.

Flest utlandsfödda sociologer/med minst en utlandsfödd förälder finns på de sociologiska institutionerna i Uppsala, Stockholms och Göteborgs universitet, där är också andelarna för dessa universitet stora (Diagram 2 och 3). Även Luleå Tekniska universitet har en stor andel i procent trots ett litet antal. Göteborgs, Uppsala och Stockholms universitet hamnar också mycket högt vad gäller antalen utlandsfödda professorer/med minst en utlandsfödd förälder. Procentuellt har även Växjö och Luleå Tekniska universitet stora andelar (men små antal). De allra minsta andelarna och de lägsta antalen totalt i yrkesgrupperna har Karlstads, Linköpings universitet och Mittuniversitetet. Dessa har inte en enda utlandsfödd professor/med minst en utlandsfödd förälder. Uppsala, Stockholms och Göteborgs universitet är de universitet som ligger i toppen även när det gäller antalet utlandsfödda doktorander/med minst en utlandsfödd förälder. Karlstad och Örebro har stora andelar procentuellt inom sina små populationer (Diagram 8). Professorerna är den yrkesgrupp som har flest utlandsfödda/med minst en utlandsfödd förälder, 40%. Andelen bland lektorerna är 29,1%. Flest utlandsfödda lektorer/med minst en utlandsfödd förälder finns på Göteborgs, Umeå och Stockholms universitet. Procentuellt har Luleå Tekniska universitet en hög andel. Det är inte uteslutet att den i jämförelse med professorerna lägre siffran kan förklaras med bortfallet.

Doktorandernas andel är en tredjedel inom hela yrkesgruppen vilket betyder att reproduktionen av lektorer och professorer kommer att omfatta de utlandsfödda/med minst en utlandsfödd förälder också sett i ett framtidsperspektiv.

År 2000/2001 var andelen utlandsfödda doktorander inom högskolan 24% och professorer med ”invandrarbakgrund” 33% (Göransson 2005). År 2002/2003 var de utlandsfödda doktoranderna/med två utlandsfödda föräldrar 16%. Eftersom definitionerna inom olika studier är olika för forskare som inte är födda i Sverige/av två föräldrar födda i Sverige är studierna inte så jämförbara. Då man räknar med minst en utlandsfödd förälder kan siffrorna också bli högre.

Utifrån definitionen av etnifiering i denna uppsats kan sociologin beskrivas som ett mångkulturellt fält inom högskolan men där det finns en variation mellan institutionerna.

5.2 Interkulturell kompetens inom sociologin

I detta avsnitt diskuteras den andra mångkulturella dimensionen av sociologin: interkulturell kompetens i den sociologiska forskningen. Här besvaras hypoteserna samt diskuteras resultaten utifrån Bourdieus teori för att ge en princip för förståelse kring sociologernas forskningsintressen.

Flera forskare pekar på invandrade forskare och gästforskare som en resurs för universiteten, som tillför interkulturell kompetens (Hoffman 2003, Nilsson 2003, Otten 2003). Ligger det något i detta? Det är en sak att mäta antal och andelar utlandsfödda forskare/med en eller två utlandsfödda föräldrar och en annan sak att visa att dessa forskare besitter interkulturell kompetens i högre utsträckning än forskare födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige.

Bourdieu (2004) menar att sociologernas forskning påverkas av deras sociala dispositioner, t o m av deras ”etniska” dispositioner. Stämmer detta? Har sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige mindre interkulturell kompetens och de andra mer?

Den totala andelen svar i kategorin *mycket* respektive *inte alls* för de tre frågorna i indikatorn för interkulturell kompetens visar att hypotes H1 att sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige skattar lägre värden på indikatorn interkulturell kompetens får stöd (Diagram 10 och 11). Sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige skattar att de skriver *inte alls* om ämnena till 47,51% medan sociologer födda utomlands/med minst en utlandsfödd förälder skattar i kategorin *inte alls* till 32,57%. Skillnaden är ca 15 procentenheter. Den förra gruppen skattar att de skriver *mycket* om ämnena till 9,8%, medan den senare skattar i kategorin *mycket* till 18,7%, en skillnad med ca 9 procentenheter. Sociologerna födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige skattar också färre böcker med ”etnicitet” som inslag: 87 mot 121. De skattar även att de *inte alls* skrivit några böcker om ”etnicitet” till 77% inom hela sin grupp medan de utlandsfödda sociologerna/med minst en utlandsfödd förälder skattar detta till 64%. Regressionsanalysen visar att den förra gruppen skattar nästan 1,5 artikel mindre i genomsnitt då man kontrollerar för yrke.

Resultaten betyder däremot inte att sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige inte har någon interkulturell kompetens. Fördelningarna över yrke visar att de skattar i alla kategorier, också i kategorin *en del* och *lite* (tabell 7, 8 och 9). Dessutom säger denna studie ingenting om individen: studien konstruerar två stora grupper. Men det finns ett negativt samband mellan indikatorn för interkulturell kompetens och född i Sverige av föräldrar födda i Sverige och sambandet kvarstår då man testar för yrke. H2 kan därmed behållas.

Bauman (1973) menar att sociologer har en "national-bias". Både utlandsfödda sociologer/med minst en utlandsfödd förälder och sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige skattar höga värden på indikatorn. Båda grupperna sociologer tillhör universiteten i Sverige och forskar därför om Sverige. Hypotesen (H3) att sociologer har en national-bias kan behållas. Studiens resultat talar därmed både för och emot kritiken mot etnocentrism inom sociologin. Den visar att en national-bias hos båda grupperna inte utesluter att sociologerna även har interkulturell kompetens.

Skattningarna i frågan om nationalism visar att bara 3,1 % av sociologerna skattar i kategorin *mycket* medan de skattar i kategorin *inte alls* till 66%. Men det betyder att 34% av sociologerna skattar att de har skrivit om nationalism. H4 att sociologer inte forskar om nationalism kan därför förkastas.

I studien postuleras att gästforskare har mer interkulturell kompetens än sociologer som inte är gästforskare (H5). Materialet för frågan är mycket litet men hypotesen kan förkastas: gästforskare skattar i högre utsträckning att de skriver *inte alls* om ämnena; 47,6% mot 34% för dem som inte är gästforskare. Gästforskarna skattar även betydligt mindre i kategorin *mycket* (tabell 13).

Bourdieu (1999, 2004) beskriver "etnicitet" som ett förkroppsligat kulturellt kapital. Kulturellt kapital nationaliseras av staten och reproduceras inom familjen, i skolan och genom det erkända språket (Bourdieu 1999). Sociologerna har en historia; de har införlivat olika kulturers dominerande kulturella kapital i de länder där de är födda och inom sina familjer. Socialt införlivade kunskaper om andra kulturer ger dispositioner för att producera interkulturell forskning. Kunskaperna ger en interkulturell kompetens som investeras på ett sociologiskt fält där kunskaperna röner erkännande och ackumuleras som ett mångkulturellt kapital inom det sociologiska forskningsfältet. Mångkulturellt kapital som ackumuleras inom en sociologisk institution kan omfatta en mängd kunskaper om vitt skilda länder och kulturer.

Sociologens studieobjekt är samhället och samhället blir alltmer mångkulturellt. Mångkulturellt sociologiskt kapital kan därför kanske även få ett allt högre värde inom det sociologiska forskningsfältet ju mer mångkulturellt samhället blir. Sociologer med interkulturell kompetens kan bli en resurs för sociologin. Interkulturell kompetens kan även vara en aspekt av internationalisering på hemmaplan som kan gynna studenterna (Bergknut 2006, Nilsson 2003). Den interkulturella kompetensen kan ge en mer mångkulturell högskola (Hoffman 2003, Nilsson 2003, Otten 2003). Dessutom kan den leda till att en monokulturell dominans motverkas och att akademiska kunskaper kan etnorelativeras (Bennett 1993).

En alltmer mångkulturell sociologi kan också delvis ses som en följd av globaliseringen. Samhället blir alltmer globaliserat. Lokala tilldragelser påverkas av händelser långt borta (Giddens 1996). Detta kan även antas för sociologin, där sociologiska institutioner i Sverige tar emot forskare med kulturellt kapital från andra länder. De mångkulturella dimensionerna inom sociologin talar då emot teorierna om sociologin som en etnocentrisk och monokulturell disciplin.

Men det sociologiska fältet är mer komplext än så. Samtidigt som de sociologiska institutionerna ackumulerar mångkulturellt kapital finns bland sociologerna på universiteten i Sverige ett forskningsintresse riktat mot nationen Sverige. Den tidigare forskning som pekar ut sociologin som en etnocentrisk vetenskap får därför delvis stöd genom denna studie. Men centralt är att en etnocentrism inom sociologin samtidigt inte utesluter skrivande om andra länder och kulturer eller om globala och internationella sociologiska frågor.

Det finns slutligen ett perspektiv som måste framhållas, vilket inte är lika konsensusbetonat som en teori om ackumulering av mångkulturellt kapital. Bourdieu (2004) menar att det pågår en strid inom sociologin om rätten att definiera det legitimerade synsättet på det sociala. Med den teorin kan ackumuleringen av kapital ses som en strid för att revolutionera fältet (Bourdieu 1994). Bourdieu (2004) pekar på det sociologiska fältets låga grad av autonomi, där sociala dispositioner och politiska intressen styr vetenskapen. Oavsett om sociologerna skriver om Sverige eller om andra länder, är nationer politiska enheter och kulturer är politiska konstruktioner (Balibar och Wallenstein 2004, Mulinari och de los Reyes 2005). Frågan är bara vilken ordning som skall revolutioneras i ett mångkulturellt sociologiskt fält som studerar ett mångkulturellt samhälle.

6. Slutsatser och forskningsförslag

Här sammanfattas slutsatserna och kopplas till syftet och frågorna. Därefter ges några forskningsförslag. I den första mångkulturella dimensionen av sociologin undersöktes andelen utlandsfödda sociologer/med minst en utlandsfödd förälder. Vilka sociologiska institutioner har flest utlandsfödda sociologer/med minst en utlandsfödd förälder? Flest utlandsfödda/med minst en utlandsfödd förälder finns inom institutionerna på Uppsala, Stockholms och Göteborgs universitet. Antalen utlandsfödda professorer/med minst en utlandsfödd förälder är högst inom samma institutioner och detta gäller även för doktorander. De institutioner som har flest lektorer inom den aktuella gruppen är Göteborgs, Umeå och Stockholms universitet. Den andra mångkulturella dimensionen undersöker sociologernas interkulturella kompetens: sociologernas skrivande om andra länder, invandring, globalisering/internationalisering och "etnicitet". Har sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige mindre interkulturell kompetens än sociologer födda utomlands/med minst en utlandsfödd förälder? Gruppen skattar systematiskt mindre i indikatorn för interkulturell kompetens. Det finns ett negativt samband och det kvarstår då man testat för yrke. Undersökningen utifrån Baumans och Giddens antaganden om sociologer som etnocentriska visade att både utlandsfödda sociologer/med minst en utlandsfödd förälder och sociologer födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige skattar höga värden på indikatorn för "national-bias". Båda grupperna skriver mycket om Sverige. Detta utesluter inte att sociologerna samtidigt har interkulturell kompetens. Giddens antagande om att sociologerna inte teoretiserar kring samhället som nationalstat får inte stöd. 34% av sociologerna uppger att de skrivit om nationalism. Gästforskare skriver slutligen mindre om ämnena.

I denna studie har det varit viktigt att räkna med minst en utlandsfödd förälder för sociologerna för indikatorn på mångfald, eftersom Bourdieu (1999) betonar att kulturellt kapital överförs av föräldrarna. Undersökningen ger därmed ett vidgat perspektiv på mångfald. Trots att det dominerande språket inom institutionerna är svenska och trots att universitetet är en del av nationalstaten Sverige, finns en mångfald inom universitetens sociologiska institutioner och interkulturell kompetens hos sociologerna. En teori om sociologers etnifierade habitus kan beskriva sociologernas dispositioner för att skriva om interkulturella ämnen. Utlandsfödda sociologer/med minst en utlandsfödd förälder tillför institutionerna ett mångkulturellt sociologiskt kapital. Också sociologer som är födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige har interkulturell kompetens även om de skattar relativt lägre värden.

Föreliggande uppsats visar att etnifiering inte är ett endimensionellt empiriskt fenomen utan att agenter kan internalisera flera kulturer och att en habitus kan etnifieras av olika länder. Agenten kan ha en mångetnifierad habitus, som disponerar agenten för att producera forskning om olika kulturer och länder. En forskningsuppgift är att utveckla Bourdieus teorier om habitus och kulturellt kapital inom etnicitetsforskningen. Ett fåtal försök har gjorts för att beskriva "etnisk habitus" med Bourdieus teorier (se t ex Connolly 2003).

Viktigt är även att inte lämna frågan om forskningens kvalitativa aspekter orörd. Forskare anklagas för att skriva etnocentriskt och essentialistiskt om frågor kring "etnicitet" och "invandrare" (Mulinari och de los Reyes 2005). Bourdieus (1996) forskning om striderna inom akademien har beröringspunkter med postkolonialistiska forskares syn på den akademiska kunskapsproduktionen. Mulinari och de los Reyes (2005) menar att denna produktion är djupt förankrad i samhällets ideologiproduktion. I denna uppsats framgår inte hur sociologerna skriver om ämnena i indikatorn för interkulturell kompetens, om de skriver utifrån kritiska postkoloniala perspektiv om "etnicitet" och "invandrare" eller om de utgår från essentialistiska perspektiv. Detta problem är en fråga för en kvalitativ studie.

Intervjuer om sociologernas forskningsintressen, som bygger vidare på denna studie, är därför ett förslag till fortsatt forskning, som kan anknyta både till Bourdieus teori kring striden om rätten att definiera det sociala inom sociologins fält och till den postkoloniala kritiken mot sociologin som etnocentrisk. Här kan även diskursanalyser vara fruktbara. Är exempelvis de utlandsfödda sociologerna/med minst en utlandsfödd förälder mindre essentialistiska och mer postkolonialt kritiska i sina perspektiv på dessa ämnen än sociologerna födda i Sverige av föräldrar födda i Sverige? En ytterligare forskningsuppgift är att undersöka de två mångkulturella dimensionerna mångfald och interkulturell kompetens inom andra vetenskapliga discipliner. Ett intressant forskningsområde är också mångfald och interkulturell kompetens inom grund- och gymnasieskolan och hur mångkulturellt kapital ackumuleras där. Sverige är ett mångkulturellt samhälle och skolan är den plats där kunskaperna om detta samhälle, det kulturella kapitalet, produceras och reproduceras.

Referenser

- Akiwowo, A. (1999), *Indigenous Sociologies: Extending the Scope of the Argument*. *International Sociology*, vol 14, s. 115- 138.
- Balibar, E., Wallenstein, I. (2004), *Ras, nation, klass*. Uddevalla: Daidalos AB.
- Bauman, Z. (1973), *Culture as Praxis*. London: Routledge and Keagan.
- Bergknut, K. (2006), *Internationalisation at Home at Malmö University*:
<http://www.mah.se/upload/GF/internationellt/IaH%20structures%20and%20work%20areas%202006.pdf>
- Bennett, M. J. (1993), *Towards Ethnorelativism: A developmental model of intercultural sensivity*. Paige, I (Ed), *Education for the intercultural experience*. Yarmouth: Intercultural Press.
- Bourdieu, P.(1991), The Peculiar History of Scientific Reason. *Sociological Forum*, vol 6, s.3-25.
- Bourdieu, P.(1994), *Kultursociologiska texter*. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag.
- Bourdieu, P. (1996), *Homo Academicus*. Stockholm: Brutus Östlings Bokförlag.
- Bourdieu, P. (1999), *Praktiskt förnuft. Bidrag till en handlingsteori*. Uddevalla:Daidalos AB.
- Bourdieu, P. (2004), *Science of Science and Reflexivity*.Chicago:University of Chicago and Polity Press.
- Broady, D. (1988), Kulturens Fält. Om Pierre Bourdieus sociologi. *Masskommunikation och kultur*. Nordicom-Nytt/Sverige Nr 1-2, s. 59-88.
- Bryman, A. (2006), *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Calhoun, C., Rojek, C., och Turner, B., (Ed.) (2005), *The SAGE Handbook of Sociology*. Great Britain. SAGE Publications Ltd.
- Connolly, P. (2003), The development of young children's ethnic identities: implications for early years practice, i: C. Vincent (Ed.) *Social Justice, Education and Identity*, London: RoutledgeFalmer.
- Dahmström, K. (2005), *Från datainsamling till rapport*. Lund: Studentlitteratur.
- de los Reyes, P., Mulinari, D. (2005), *Intersektionalitet*. Malmö: Liber.
- de los Reyes, P. (2007), *Att segla i motvind*. Stockholm: Arbetslivsinstitutet.
- Djurfeldt, G., Larsson, R., Stjärnhagen, O., (2006), *Statistisk verktygslåda*. Polen: Studentlitteratur.

- Edling, C., Hedström, P., (2003), *Kvantitativa metoder*. Lund: Studentlitteratur. 2003.
- Giddens, A. (1996), *Modernitetens följder*. Lund: Studentlitteratur.
- Giddens, A. (1997), *Modernitet och självidentitet*. Uddevalla: Daidalos AB.
- Göransson, A. (2005), *Makten och mångfalden. Eliter och etnicitet i Sverige*. Stockholm: Justitiedepartementet.
- Hoffman, D. (2003), Internationalisation at Home from the Inside: Non-Native Faculty and Transformation. *Journal of Studies in International Education*, vol 7, s. 77-93.
- Hughes, E. (1961), Ethnocentric Sociology. *Social Forces*, vol 40, s. 1-4.
- Högskoleverket (2003), *Lärosätenas arbete med jämställdhet, studentinflytande samt social och etnisk mångfald*. Rapportserie 2003:31 R.
- Knight, J. (2004), Internationalization remodelled: Definition, Approaches, and Rationales. *Journal of Studies in International Education*, vol. 8, s. 5-31.
- Lander, E. (2000), *La colonialidad del saber: eurocentrismo y ciencias sociales*. Buenos Aires: CLACSO.
- Moe, S. (1995), *Sociologisk teori*. Lund: Studentlitteratur.
- Nilsson, B. (2003), Internationalization at Home from a Swedish Perspective: The Case of Malmö. *Journal of Studies in International Education*, vol 7, s. 27-40.
- Ommen T.K. (1991), Internationalization of Sociology: A View from Developing Countries. *Current Sociology*, vol 39, s. 67-84.
- Otten, M.. (2003), Intercultural Learning and Diversity in Higher Education. *Journal of Studies in International Education*, vol 7, s. 3. 12-26.
- SCB (2004), *Statistiska meddelanden*. UF 19 SM 0401. Utgivare: Svante Öberg: SCB.
- Smelser, N. (1991), Problematics in the Internationalization of Social Science Knowledge *Current Sociology*, Vol 39, s. 21-46.
- SOU (2000), *Mångfald i högskolan*. 2000:47, Utbildningsdepartementet.
- Sörlin, S. (Red). (2001), *Nationens röst*. Smedjebacken: SNS Förlag.
- Trost, J. (2006), *Enkätboken*. Lund: Studentlitteratur.
- Vetenskapsrådet. (1990), *Forskningsetiska principer*. Utgivare: Vetenskapsrådet. Tryck: Elanders Gotab.